Jaargang 108. Vrijdag, 28 September 1849. No. 78.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD
voor de Stad en Provincie Groningen.

NOTIFICATIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der Stad *Groningen* brengen ter kennis van de belanghebbenden, dat, ten gevolge van het daartoe van wege de Schuitevaarders van het Trekschuitenveer tusschen *Groningen* en *Winschoten* door den Commissaris gedaan verzoek, — met overleg van Burgemeester en Wethouderen van *Winschoten*, is bepaald, dat de *eerste* SCHUIT naar *WINSCHOTEN*, die van den 1sten October tot den 1sten Maart om zeven uur 's morgens afvaart, *gedurende de maand* OCTOBER, in plaats van op het gemelde uur, voortaan, even als in SEPTEMBER en MAART, om *ZES UUR* zal afvaren.

En opdat deze Notificatie kome ter kennis van de belanghebbenden, zal dezelve in de *Groninger Courant* worden geplaatst.

Gedaan te *Groningen*, den 24sten September 1849.

Burgemeester en Wethouderen: H. W. VAN GIFFEN.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen:
HORA SICCAMA.

De **STEDELIJKE SCHOOLCOMMISSIE** te *Groningen* is voornemens, de **BIJZONDERE SCHOOL** van de TWEEDE KLASSE, opengevallen door den vrijwilligen afstand van den Heer W. L. H. KÖSTER HENKE, weder te vervullen.

Zij roept daartoe op ONDERWIJZERS van den EERSTEN, en, des noods, van den TWEEDEN RANG, welke tevens geëxamineerd en toegelaten zijn tot het geven van ONDERWIJS in de FRANSCHE, HOOGDUITSCHE en ENGELSCHE TALEN, om hunne AKTEN en GETUIGSCHRIFTEN van goed gedrag, vóór den LAATSTEN MAANDAG in OCTOBER van dit jaar, franco in te zenden ter SECRETARIJ der Stad *Groningen*.

Er zijn geene vaste voordeelen aan voormelde Betrekking verbonden, en de persoon, die toegelaten wordt, zal zich, ten genoegen van de Stedelijke Schoolcommissie, moeten voorzien van een behoorlijk ingerigt SCHOOLLOKAAL, en voorts moeten deelnemen in het PROVINCIALE WEDUWEN- en WEEZEN- en ONDERSTEUNINGSFONDS voor SCHOOLONDERWIJZERS, volgens de bepalingen, deswege bestaande.

De Stedelijke Schoolcommissie te Groningen,
Namens dezelve:
L. B. LOHMAN, *Secretaris.*

CHOLERA.

GRONINGEN, 27 September. Sedert onze laatste opgave is er nog *één* geval van Cholera aangegeven, 18 zijn hersteld en 1 is overleden.

Namens de Plaatselijke Geneesk. Commissie:
W. C. VAN MESDAG,
Secretaris.

TURKIJE.

Reeds sedert eenige dagen is in de dagbladen gesproken van verwikkelingen, welke ten gevolge van de aanwezendheid van *Bem*, *Dembinski*, *Kossuth* en andere hoofden van den Hongaarschen opstand op Turksch grondgebied zouden ontstaan zijn, naardien Rusland en Oostenrijk de uitlevering dier personen geëischt, en Turkije geweigerd zou hebben aan dien eisch te voldoen. Het gerucht heeft zich zelfs reeds verspreid dat de Russische en Oostenrijksche gezanten, ten gevolge van die weigering der Porte, Konstantinopel zouden verlaten hebben. Thans leest men in een schrijven van den dikwerf goed onderrigten correspondent van het *Journal des Débats*, te Konstantinopel, van den 5den dezer, omtrent dit onderwerp het volgende:

„De jongste gebeurtenissen in Hongarije hebben alhier tot ernstige moeijelijkheden aanleiding gegeven. Bijna al de leiders van den Hongaarschen opstand, met name *Kossuth* en *Dembinski*, hebben in Turkije eene toevlugt gezocht en bevinden zich thans te Widdin.

„Rusland en Oostenrijk hebben aan de Porte eene nota gerigt, waarbij zij de uitlevering dier vlugtelingen vragen. De Russische nota is zeer dringend; die van Oostenrijk is in hevige bewoordingen vervat en behelst zelfs bedreigingen. Beide mogendheden vestigen hare vordering op art. 2 van het traktaat van Kutschuck Kuinardji en op zeker artikel van het traktaat van Belgrad. De Porte heeft den Turkschen tekst dier verdragen geraadpleegd, en bevindende dat er tusschen dezen en de Fransche vertaling een voor haar gunstig verschil bestaat, begrepen de uitlevering der vlugtelingen te kunnen weigeren, zonder van de letter der verdragen af te wijken. In dien zin heeft zij dan ook reeds geantwoord, maar Rusland en Oostenrijk volharden bij hunnen eisch, en deze zaak is nog niet afgedaan.

„De minister van Frankrijk en de Engelsche ambassadeur hebben met den grootvizier en den minister van buitenlandsche zaken eene conferentie gehad, waarna eene vergadering van den Divan, alsmede eene raadsvergadering bij den Sultan is gehouden; en uit alles mag men opmaken, dat de vlugtelingen niet zullen uitgeleverd worden. Men schijnt niet vreemd te zijn van het denkbeeld om hen naar het eiland Cyprus te zenden.

„Ten gevolge van den ongunstigen afloop van den Hongaarschen opstand heeft zich te Konstantinopel een hevig misnoegen geopenbaard. Naar men beweert, zouden zelfs bedreigingen tegen den Sultan gehoord en brieven in beslag genomen zijn, waaruit van het bestaan eener zamenzwering zoude blijken, hetgeen men te baat genomen heeft om *Riza*-pacha, *Said*-pacha en eenige andere personen, die men vijandig gezind acht tegen het tegenwoordige ministerie, uit Konstantinopel te verwijderen."

ITALIE.

ROME.

De Romeinsche zaak is nog altijd onzeker. Men blijft verzekeren, dat de Paus geen gehoor wil geven tot het doen van concessiën. Zoo ver men weet, oefent de kardinaal *Antonelli* grooten invloed op den Paus uit. Om *Pius IX* het behouden der grondwet af te raden, geeft hij drie redenen op: 1) omdat de Paus niet vrij was toen hij haar gaf; 2) omdat de gematigde partij zich de verleende gunst onwaardig getoond heeft door hare zwakheid en werkeloosheid; 3) omdat de grondwet onuitvoerbaar is.

— Men leest in de *Constituzionale* van Florence van den 15den dezer het volgende:

„Indien wij wèl onderrigt zijn, is ons gouvernement met een handelhuis in Holland in onderhandeling over eene leening van 30 millioen lires, en het schijnt, dat men spoedig eene overeenkomst zal treffen."

DUITSCHLAND.

LEIPZIG, 19 September.

Reeds heerscht hier het woeligste misleven; door alle poorten stroomen vreemdelingen binnen, langs alle spoorwegen komen lange treinen met koopers en verkoopers en steeds nieuwe eindelooze massa's van goederen hier aan; in alle straten verdringen zich de vreemdelingen. Eerst eergisteren, in het begin der voorweek, heeft het oprigten der kramen en het uitpakken der goederen eenen aanvang genomen, doch reeds sinds 8 dagen hebben in onze manufakturen- en zijde-depôts zeer belangrijke verkoopen plaats gevonden, vooral aan de ditmaal bijzonder talrijk uit Moldavië, Walachye en Polen gekomen handelaars. In deze artikelen heeft zich eene levendigheid ontwikkeld, zoo als men die in langen tijd niet heeft gekend. Ook in zoolleder zijn reeds belangrijke hoeveelheden, voor enkele soorten zelfs tot hoogere prijzen, omgezet. De algemeene opinie is, dat de tegenwoordige mis voor alle hoofdartikelen eene zeer goede, misschien eene buitengewone kan worden, indien er geen gebrek komt aan toevoer.

WEENEN, 21 September.

Op het ministerie van oorlog is gisteren de tweede conferentie onder *Radetzky* gehouden; graaf *Grunne*, de adjudant des Keizers, woont de beraadslagingen bij, ten einde den Keizer dadelijk van den uitslag derzelve te verwittigen.

Op dat militair-congres is besloten, dat in Bohemen, even als in 't Vorarlbergsche, een observatiekorps zal geplaatst worden. De kommandant van Pesth, *von Kempen*, is tot chef der geheele gensdarmerie benoemd.

— Berigten uit den omtrek van Komorn melden, dat gedurig enkele afdeelingen Hongaarsche troepen, die zich nog niet aan de Oostenrijkers willen overgeven, gelegenheid vinden om van de noord- en de oostzijde binnen die vesting te komen.

Dat er nog altijd wordt onderhandeld, is zeker, en zoo men meldt, blijven de opstandelingen aandringen op het erkennen van het Hongaarsche papieren-geld, door het bestuur van *Kossuth* uitgegeven, en op eene algemeene amnestie. Deze voorwaarden zouden welligt, als vatbaar voor eenige wijziging, geene onoverkomelijke bezwaren opleveren, doch de voorwaarde, welke de bezetting boven alles stelt en waarvan zij in geen geval wil afwijken, is onaannemelijk. Zij bestaat daarin, dat al de zich binnen de vesting bevindende manschap verlof zoude bekomen, om gewapend uit te trekken en zich naar zoodanige plaats te kunnen begeven, als haar mogt goeddunken. Men begrijpt, en te regt, dat daardoor de Hongaarsche opstand, die thans binnen de wallen der vesting bepaald is, op nieuw over geheel het land zoude kunnen worden verbreid.

Men maakt derhalve aanstalten, om, zoodra de vesting behoorlijk zal ingesloten zijn, dezelve van drie zijden te belegeren en aan te vallen.

— Het berigt van het gevangennemen van *Bem* door Russische troepen is niet bevestigd. Nopens het wedervaren van *Kossuth*, *Dembinski*, *Meszaros* en hunne volgelingen, sedert zij op Turksch grondgebied zijn overgegaan en door de Turksche overheden onder toezigt zijn gesteld, verkeert men steeds in het onzekere.

— Volgens officiële opgaven, zou de Hongaarsche staatsschuld aangegroeid zijn tot 62,000,000 fl., terwijl verder door documenten bewezen zou kunnen worden, dat *Kossuth* niet minder dan 7 millioen fl. in goud en zilver naar Engeland heeft weten te zenden, ten einde aldaar als materiële bron te strekken voor eene toekomstige Magyaarsch-Poolsche propaganda.

BERLIJN, 23 September.

Het voorloopige centrale bewind voor geheel Duitschland zal, indien Oostenrijk zijn ontwerp kan doordrijven, alleen aan die mogendheid en aan Pruissen worden opgedragen, en alsdan zal Oostenrijk al de Staten vertegenwoordigen, die niet tot het Pruissische Verbond zijn toegetreden, en dus ook Beijeren, indien de Beijersche volksvertegenwoordiging geene spaak in 't wiel steekt. Omtrent Wurtemberg verkeert men steeds in 't onzekere. Zoo lang dit centrale bewind slechts voorloopig bestaat en alleen maatregelen van algemeen bestuur heeft te verordenen, zoude Pruissen er zich aan kunnen onderwerpen, dat aan Oostenrijk het voorzitterschap worde opgedragen. Bij eene duurzame vestiging van het opperste Bondsgezag, kan Pruissen dit echter niet dulden, vermits deze mogendheid, met betrekking tot hare uitsluitend Duitsche onderdanen, magtiger is dan Oostenrijk.

— De Prinses *Frederik der Nederlanden* is heden met hare dochters, de Prinsessen *Louise* en *Maria*, op Sans-Souci aangekomen.

— De tweespalt en het misnoegen in Sleeswijk nemen hand over hand toe. Vele ambtenaren dienen hun ontslag in, dewijl zij het stadhouderschap als de eenige regtmatige overheid in de hertogdommen erkennen, en het met hunnen pligt en hun geweten strijdig achten de verordeningen van het Landsbestuur op te volgen. Het grootste gedeelte der bevolking houdt de zijde dezer ambtenaren, terwijl daarentegen de Deenschgezinde inwoners zich zeer vijandig tegen de overigen gedragen.

FRANKFORT, 24 September.

De Zwitsersche bondsraad legt, volgens de jongste berigten uit Bern, zijn verbanningsbesluit met de meeste gestrengheid ten uitvoer. De ex-dictators *Brentano* en *Kiefer*, even als dr. *Kaiser*. *Sigel* en *Metternich*, *Mördes* en *Persy* zijn met Fransche passen over Bazel door den Elzas naar Noord-Amerika op reis getogen; *Gögg* en *Blenker* begeven zich van Geneve eveneens derwaarts. Waar *v. Zitz*, *Doll* en *Werner* zich thans bevinden is onbekend, maar zij worden ijverig opgespoord. *Struve* en *Heintzen*, wier financiën niet te best staan, hebben den bondsraad om ondersteuning aangesproken, om naar Amerika te kunnen oversteken; men gelooft, dat de bondsraad dit verzoek niet zal weigeren, daar hij gaarne deze rood-republikeinen zoude willen zien vertrekken. Het geheele aantal Duitsche vlugtelingen in Zwitserland bedraagt altijd nog 6000.

GROOTBRITTANJE.

LONDEN, 23 September.

Als reden waarom het Engelsch gouvernement vermeend heeft zwarigheden te moeten maken in het uitschrijven van eenen algemeenen vast- en bededag, ter gelegenheid van de Cholera, wordt opgegeven de herinnering, hoe zoodanige uitschrijving, voor eenige jaren ter gelegenheid van den alstoen het land teisterenden hongersnood gedaan, van geheel andere gevolgen geweest was, dan men er zich van had voorgesteld, want daar het dien dag bij uitstek fraai weder was, had de massa der bevolking, wel verre van dien in boetedoening door te brengen, er eenen dag van brooddronkene uitspanning van gemaakt en daardoor groote ergernis verwekt. Men had alzoo begrepen niet andermaal aanleiding tot zoodanige algemeene uitspatting te moeten geven, het al of niet houden van boetpredikatiën aan de plaatselijke geestelijke overheden overlatende.

FRANKRIJK.

PARIJS, 23 September.

De vrees, dat er eene meer of minder ernstige vredebreuk zou ontstaan tusschen Frankrijk en Marocco, is geheel weggenomen. De te Marseille uitkomende dagbladen, houden het berigt in, dat het Marocoaansche bewind geheele voldoening heeft gegeven voor de beleedigingen, waarover de Fransche Regering zich meende te moeten beklagen.

— Al weder heeft een ongeluk de Fransche marine getroffen. Het nieuwe driedek-schip de *Valmy* is gebleken ongeschikt te zijn om zee te bouwen; het is weer te Brest binnengebragt en onttakeld.

— Te Parijs en in geheel Frankrijk is het rustig. — „Geen betere instelling" — zoo hoort men er velen spreken — „dan eene Wetgevende Vergadering die niet vergaderd is." — Het is te hopen, dat de thans zoo duidelijk blijkende algemeene opinie, de redenaren der Bergpartij, — wier stilzwijgen een geluk voor het land is, — nopen zal een ander gedrag aan te nemen.

— Er is hier ter stede een stoutmoedige diefstal begaan. Zekere *Nuzillard*, een zeer vertrouwd bediende van het nog gevestigde nationale-escomte-kantoor, was gelast, om, op eene verklaring der bestuurders van dat kantoor, 100,000 fr. van de Bank te halen, en die te brengen naar het ministerie van financiën. Aan de Bank is hem die som ter hand gesteld in biljetten, welke hij zorgvuldig heeft geborgen. In het ministerie is hem die som echter ontstolen. Men verzekert, dat de policie in het zekere onderrigt is, dat een aantal beruchte gaauwdieven uit Londen en de Vereenigde-Staten zich thans hier ter stede bevinden. Reeds sedert eenige dagen heeft men, vooral in den omtrek van het departement van financiën, vele verdachte personen opgemerkt.

— De algemeene aandacht is hier ter stede sedert de laatste dagen gevestigd op eene beruchte vrouw, *Jeanne Dérouin*, die onlangs in eene vergadering van vrouwelijke socialisten heeft voorgezeten, bij welke gelegenheid het buitengemeen heftig moet zijn toegegaan. De voorzitster heeft twist gekregen met eene der aanwezige vrouwen, en er zijn scheldwoorden gewisseld. Men wil, dat de beide dames voornemens zijn, om den strijd door middel van een tweegevecht met de pistool te beslechten.

— De directeur van den schouwburg St. Martin heeft den generaal *Changarnier* verzocht om een detachement soldaten, ten einde luister bij te zetten aan de voorstelling van een nieuw tooneelstuk, getiteld *Rome*. De generaal heeft echter dit verzoek geweigerd, zeggende, dat hij de Fransche soldaten niet wilde vernederen om de rol van marionetten te vervullen.

— Onlangs is gemeld, dat dr. *Achilli* door de Pauselijke Regering te Rome in den kerker der Inquisitie geworpen is, omdat hij vóór vijf jaren de Roomsche kerk verlaten en zich aan bijbelverspreiding schuldig gemaakt had. Thans verneemt men, dat het raads-comité der Evangelische Fransche kerken zich ten zijnen gunste aan den Franschen president-minister heeft gewend, en dat deze een zeer voldoend antwoord gegeven heeft; bij zeide o. a.: „Frankrijk zal niet dulden, dat de godsdienstvervolging zich te Rome vestigt, zoolang er de Fransche vlag waait."

Van den 24sten. De heer *Ducornet* te Rijssel, die zonder armen geboren, zich tot een goed schilder heeft weten te vormen, heeft een zeer gelijkend portret vervaardigd van generaal *Negrier*, die te Parijs bij den opstand van Junij 1848, voor de orde strijdende, sneuvelde; hij heeft het, nadat het op de Tentoonstelling te Parijs de aandacht getrokken had, geschonken aan de burgerwacht van Rijssel, waar *Negrier* geboren is.

BELGIE.

BRUSSEL, 24 September.

De Regering heeft, in 't belang der kunsten en der kunstenaren, die thans zooveel behoefte hebben aan hulp en aanmoediging door bestellingen van de Regering, het plan, om portretten ten voeten uit en standbeelden te doen vervaardigen van de groote mannen, die het land tot eere strekken, staats- of krijgslieden, geleerden, kunstenaars, enz. Deze portretten en standbeelden zullen te eeniger tijd eene historische galerij kunnen vormen, waarin België zijne roemrijke geschiedenis voor oogen stelt. In afwachting dat men een geschikt gebouw tot plaatsing derzelve kunne oprigten, zullen de portretten geplaatst worden in de zalen der akademie en der regtbanken en in de overige openbare inrigtingen; de standbeelden zullen geplaatst worden in het Park, in de laan van 's Konings paleis naar 't paleis der natie.

— De Septemberfeesten worden door het fraaiste weder begunstigd. Gisteren ochtend heeft de openbare vergadering van de koninklijke akademie, van de klasse der schoone kunsten, en de uitdeeling der prijzen plaats gehad. Des namiddags is in het park het concert gegeven door de werklieden der glasblazerijen van *Jumet*, *Marimont* en *St. Marie d'Oignies*; daarna is de eerste steen gelegd van de werkstad in de voorstad van Ixelles.

Heden ochtend is in de collegiale kerk van St. Michael en St. Gudule de lijkdienst gevierd voor de in 1830 voor de zaak der onafhankelijkheid gesneuvelde burgers.

België viert thans de negentiende verjaring der revolutie, waardoor het voor het eerst een onafhankelijke staat werd. En inderdaad, België mag met dankbaarheid en ook met innige zelfvoldoening op de laatste negentien jaren terugzien. De ongeluks-profetiën, waarmede men hier te lande de afgevallen broeders afscheid gaf, zijn niet vervuld. Integendeel, België heeft in Europa's statenstelsel eene onzijdige stelling weten in te nemen en te behouden, waardoor zijne onafhankelijkheid verzekerd bleef; zijne instellingen, door het zegel der ervaring bekrachtigd, strekken andere volken — ook ons, die vroeger hen schier evenzeer beklaagden, als verachtten — in vele opzigten tot voorbeeld. Zijn aangenomen Koning heeft zich algemeene volksgunst verworven, en behield die ook in de hagchelijke dagen, toen nevens zijne grenzen de Republiek met hare schoonklinkende beloften optrad; de geregelde werking zijner staatsinstellingen voorkomt niet alleen botsingen, maar bewerkt allengs toenadering tusschen de beide partijen, waarin het land door de geschiedenis der laatste eeuw gesplitst is, de liberalen en catholijken, en zelfs tusschen de beide volksstammen, die op zijn grondgebied zamenwonen, de Waalsche en de Vlaamsche. Zijne welvaart leed niet zooveel door den schok, die geheel Europa in 1848 trof, en herstelt zich reeds weder geheel. Zijne regering gaat Europa voor in de voorzigtige toepassing der nieuwelings opgerezen begrippen over de maatschappelijke huishouding en bijzonder over de voorziening in de behoeften der lagere standen, voorzoover die begrippen niet tot de hersenschimmen behooren. Ook in België is er een deel der bevolking dat gebrek lijdt, zijn takken van nijverheid die kwijnen; maar de Regering doet onvermoeid, al wat zij kan, om dat te verhelpen, of wel om te doen zien, dat zulks buiten de magt der Regering ligt.

België staat daar nevens Frankrijk, als om de volken te doen nadenken over de mogelijkheid en over de voorwaarden van werkelijke burgelijke en politieke vrijheid en van volkswelvaart.

(Nederlander.)

Van den 25sten. Onze Constitutie heeft de proef doorgestaan van een tijd van onrust en woeling, zooals de geschiedenis van Europa nog niet kende. Gisteren, den tweeden dag der Septemberfeesten, heeft Z. M. een besluit genomen, bepalende, dat te Brussel een monument zal worden opgerigt tot aandenken van het Nationaal Congres, welks werk de Constitutie is; het zal uit vrijwillige bijdragen opgerigt en den 25sten Sept. 1850 ingewijd worden; het stedelijk bestuur van Brussel heeft voor de oprigting van hetzelve reeds eene plaats aangeboden, in 't midden dezer stad, op het plein der Panorama's.

— Om eene duurzame herinnering achter te laten, moest de plegtigheid van heden eene nuttige les, vooral voor de arbeidende klassen, opleveren: dit doel zou bereikt worden, zoo de Regering deze gelegenheid aangreep om te toonen, dat het de verdiensten, hoe nederig ook, weet te ontdekken en te beloonen. Hierom heeft de minister van binnenl. zaken de gouverneurs uitgenoodigd om hem de schoolmeesters aan te wijzen, wier verdienstelijkheid bijzonder is gebleken ten opzigte van bekwaamheid, zedelijkheid, karakter en ijver; vier derzelve, die aan hunne ambtgenooten tot voorbeeld gesteld kunnen worden, *J. J. Bastien*, *J. Herbillon*, *H. Evers* en *J. B. Mergol*, zijn bij Koninklijk besluit van heden benoemd tot ridders der *Leopolds*-orde. Dit besluit wordt voorafgegaan door eene schets van hun nuttig leven.

— Z. M. de Koning heeft dezer dagen onderscheiden besluiten uitgevaardigd, waarbij subsidiën aan diverse takken van nijverheid en kunst worden verleend; onder anderen aan de industrie-school te Luik, 3000 frs.; aan de school van landbouw, nijverheid en koophandel te Visé, 3000 frs.; aan

de koninklijke vereeniging tot aanmoediging van schoone kunsten te Antwerpen 8000 frs.; aan de akademie van teekenbouw- en beeldhouwkunst te Gent, 4000 frs.; aan de rederijkers-kamer Moedertaal en Broedermin te Nevele, 200 frs.; aan de tentoonstelling van nijverheid te Namen, 3000 frs.; enz.

NEDERLAND.

STATEN-GENERAAL.

Eerste Kamer.

Bij de beraadslaging over het adres van antwoord in de Eerste Kamer, heeft de heer *van Swinderen* geoordeeld, dat de Eerste Kamer, naar den aard harer instelling, bij voorkeur het oog gevestigd behoorde te houden op de verbetering der stoffelijke welvaart, en dat het dus geenszins ongepast zoude zijn, de aandacht der Regering te vestigen op het ontwerp van den heer *van Diggelen*, betreffende het droogmaken van de Zuiderzee, en de heilrijke gevolgen ter bevordering der algemeene welvaart, welke uit het tot stand brengen van eene dergelijke reusachtige onderneming zouden ontstaan.

De minister van binnenlandsche zaken heeft geantwoord, dat dit ontwerp geenszins uit de hoogte is verworpen, maar dat de beide inspecteurs van den Waterstaat zijn uitgenoodigd om het te onderzoeken en een beredeneerd verslag daarover uit te brengen; maar Z. Exc. heeft tevens gewezen op de bezwaren, welke aan eene dergelijke onderneming verknocht zouden zijn, en van welke het vinden der benoodigde 330 millioenen geene der minste zoude wezen. — Met 28 tegen 5 stemmen is het voorstel van den heer *v. Swinderen* verworpen. *Vóór* hebben gestemd de heeren *Engelkens*, *v. d. Bogaerde*, *Blankenheim*, *T. v. Amerongen* en *v. Swinderen*.

Tweede Kamer.

Zitting van Maandag, den 24sten September.

Ingekomen eene missive van den heer mr. *B. Albarda*, lid der Kamer, die als zoodanig zijn ontslag neemt. De ziekte zijner dochter heeft hem in de vorige zitting dikwerf verhinderd aan de werkzaamheden der Kamer derwijze deel te nemen, als hij verlangd had. Het verlies, dat hij nu geleden heeft door haar overlijden, heeft hem allen lust benomen, om langer in de Kamer werkzaam te zijn. Hij meent derhalve aan het kiesdistrikt, waarvoor hij zitting heeft, de gelegenheid te moeten openstellen, om op eene betere wijze, dan hij thans zou kunnen doen, in de betrekking van lid der Kamer te voorzien. Hij dankt voor de blijken van welwillendheid, die hij heeft mogen ondervinden, gedurende zijne aanwezigheid in de Kamer, die thans op eene voor hem zoo treurige wijze is geëindigd. Wordt besloten dezen brief aan te nemen voor kennisgeving en van het genomen ontslag mededeeling te doen aan den minister van binnenl. zaken.

De commissie, belast met het ontwerpen van een adres, in antwoord op de troonrede, heeft dat ontwerp ter tafel gebragt. Het wordt verzonden naar de afdeelingen, die zich onmiddellijk na den afloop der zitting met het onderzoek van dat ontwerp zullen bezig houden.

Daarna is de vergadering gescheiden.

Zitting van den 25sten September.

In de zitting van de Tweede Kamer van heden is het ontwerp van antwoord op 's Konings aanspraak, zoodanig als hetzelve door de commissie, naar aanleiding van de gemaakte bedenkingen, nog eenigzins is gewijzigd, ter tafel gebragt. Wij deelen daarvan de §§ 1, 4 en 5, als de voornaamste mede.

„1. SIRE! De Tweede Kamer der Staten Generaal heeft er hoogen prijs op gesteld, den Vorst, dien wij weinige maanden geleden als onzen grondwettigen Koning huldigden, in persoon deze zitting te zien openen, en Uwe Majesteit onder de dierbaarste belangen des Vaderlands in de eerste plaats te hooren noemen de verwezenlijking der Grondwet. Gij wilt, Sire, dat de Grondwet niet belofte blijve, maar weldaad worde. Gij wilt de wetten in het leven brengen, welke de hervorming eerst vruchtbaar zullen maken voor Staat en Volk; grootsche taak, voor Uwe regering weggelegd, en wier vervulling haar onvergankelijken roem moet verzekeren.

„4. Wij zijn ver, Sire, het goede te miskennen, dat zich bij de beschouwing van onze binnenlandsche gesteldheid vertoont. Wij mogen echter niet ontveinzen, dat die toestand ook zijne schaduwzijde heeft, en dat, behalve de tijdelijke rampen, welker afwending buiten menschelijk bereik ligt, ook andere ongunstige verschijnselen onze bezorgdheid wekken; en ons dubbel doen haken naar de gelegenheid, ons meer opzettelijk, dan tot nu toe mogelijk was, met het overwegen van middelen tot opbeuring van de stoffelijke belangen der Natie bezig te houden.

„5. Tot behartiging dezer stoffelijke belangen, tot nieuwe regeling van ons financiëel huishouden, tot opbouw der instellingen, welke de gewijzigde Grondwet vordert, roept Gij, Sire, onze bezadigde en eendragtige medewerking in. Nooit vond eene vorstelijke stem williger ooren en harten, dan de Uwe bij ons. Zoo de uitkomsten van de werkzaamheid der vorige zitting zijn gebleven beneden hetgeen wij wenschten en de Grondwet verlangt, wij vleijen ons, dat eene hoofdreden dier teleurstelling, gebrek aan overeenstemming tusschen de verantwoordelijke raadslieden der Kroon en deze Kamer, nu zijn weggenomen, om te worden vervangen door eene eenparigheid, welke het onderpand zal zijn eener krachtige en spoedige bereiking Uwer hooge volk- en vaderlandlievende bedoelingen. Het wenschelijke, dat de tegenwoordige onzekerheid niet zonder noodzaak worde verlengd, het groote belang, dat de Kroon in ons midden zoodra mogelijk worde vertegenwoordigd op eene wijze, welke de zamenwerking aller takken der wetgevende magt waarborge, behoeven wij niet aan te dringen; wij behoeven ons slechts op Uw Koninklijk gevoel en oordeel te beroepen."

De heer *de Monchy* heeft voorgesteld, om onmiddellijk over dit ontwerp te beraadslagen, doch heeft dit zijn voorstel ingetrokken, op de aanmerking van Z. E. den heer *van Bosse*, minister van financiën, dat zijne ambtgenooten, die nog geene kennis dragen van den inhoud der voordragt, voorzeker gaarne de beraadslaging daarover zouden willen bijwonen.

De beraadslaging is daarop bepaald op morgen, Woensdag, den 26sten September.

's GRAVENHAGE, 25 September.

Z. M. de Koning wordt nog heden in de residentie terug verwacht. Men vleit zich, spoedig eene beslissing ten aanzien van de zamenstelling van het bewind te zullen vernemen, doch iets zekers is dienaangaande niet bekend. Het is niet onopgemerkt gebleven, dat de minister van financiën heeft verklaard, dat zijne ambtgenooten er prijs op stelden, om de beraadslaging over het adres van antwoord bij te wonen.

— Men verwacht, dat als de beraadslaging over het adres van antwoord zal zijn afgeloopen, de werkzaamheden der Kamer voor eenige dagen zullen worden geschorst.

Van den 26sten. Heden morgen is H. M. de Koningin, benevens de Prinsen *Willem* en *Maurits* met hoogstderzelver gevolg, per spoortrein van 7 uur 46 minuten uit deze residentie naar Duitschland vertrokken.

— Gisteren avond is er een langdurige ministerraad gehouden.

AMSTERDAM, 25 September.

Nopens de zamenstelling van het nieuw ministerie is tot hiertoe nog niets met genoegzame zekerheid bekend geworden, om te worden vermeld. De onderhandelingen schijnen voort te duren; verschillende namen worden er opgegeven, doch spoedig tegengesproken.

[In den *Nederlander* leest men daaromtrent het volgende: „Het berigt, ook in onze courant medegedeeld, alsof er dezer dagen tusschen de heeren *Donker Curtius* en *van Hall* eene zamenkomst had plaats gehad, in verband tot de ministeriële crisis, is onjuist. Het bevestigt zich daarentegen, dat er zoodanige bijeenkomst tusschen eerstgenoemden staatsman en den heer *Thorbecke* gehouden is, en, volgens het loopende gerucht, zou de heer *Thorbecke* zich bereid verklaard hebben een ministerie zamen te stellen."]

VOLLENHOVE, 22 September.

De beenderen van den jongen walvisch, welke in der tijd zoo vele nieuwsgierigen van heinde en verre herwaarts lokte, zijn dezer dagen verkocht en hebben slechts den gewonen prijs der beenderen opgebragt. Het is te verwonderen, dat zich niet een éénig liefhebber heeft opgedaan, ten einde zich door aankoop in het bezit te stellen van dit skelet, waaraan nog niets ontbrak.

APELDOORN, 23 September.

Z. M. de Koning heeft zich heden namiddag te 2 uur naar Biljoen begeven, om een bezoek af te leggen bij H. M. de Koningin-Moeder, en heden avond weder te keeren.

Gisteren en eergisteren heeft Z. M. het vermaak der jagt genoten, in gezelschap van eenige aanzienlijke jagtliefhebbers, die daartoe herwaarts zijn gekomen en op het Oude Loo zijn gelogeerd.

ASSEN, 23 September.

In de groenlanden tusschen Eemster en Dwingelo is omstreeks 2½ voet onder de oppervlakte eene minder bekende aardsoort gevonden, welke aldaar in groote hoeveelheid voorhanden is; men vermeent, dat dezelve door deskundigen scheikundig wordt onderzocht. (*Dr. Ct.*)

LEEUWARDEN, 26 September.

Naar wij vernemen, is verleden week de longziekte uitgebroken onder het rundvee van de wed. *S. Sijbrandij*, landbouwersche te Deerzum, en zijn daaraan bereids drie koeijen gestorven.

GRONINGEN, 27 September.

Bij resolutie van den 18den dezer, hebben Gedeputeerde Staten dezer provincie, — naar aanleiding dat in de provincie Friesland, en wel in de nabijheid onzer grenzen, de longziekte onder het vee zich allengs meer verspreidt, — en ook, omdat de ziekte nog in de provincie Drenthe heerschende is, — bij de gemeentebesturen aangedrongen op strikte handhaving der bepalingen van het reglement nopens den invoer van rundvee uit gezegde provinciën, ter voorkoming van het overbrengen en voortplanten der besmettelijke longziekte.

— Betrekkelijk het alhier in garnizoen liggend detachement dragonders, kunnen wij thans nog berigten, dat de minister van oorlog bereids de order heeft uitgevaardigd, om de detachementen, in deze stad, Friesland en Winschoten aanwezig, bij het korps te Deventer te doen inrukken, — en zal het detachement uit deze stad vertrekken den 6den October, terwijl het gezamentlijk regement den 12den daaraanvolgende van Deventer naar 's Hage zal worden verlegd. — Deze troepen zullen later worden vervangen door andere, van het nieuw te formeren 4de regement dragonders uit de beide regementen lansiers, en wij vernemen, dat deze hier in het begin van de maand November aanstaande zullen arriveren.

— Gisteren heeft te Appingedam de aangekondigde harddraverij en de keuring van het schoonste tuigpaard, dat voor eene chais gespannen de baan heen en terug zou rijden, plaats gehad. — Dit volksfeest werd door schoon weder opgeluisterd, maar was de volksmenigte niet zoo groot als in vroegere jaren. — De prijs en premie voor de snelste harddrijders bestond in eene briljante zilveren koffijvaas, alsmede een fraai bewerkt zilveren tabakskomfoor. Tien paarden, allen uitmuntende harddravers, dongen naar dezelve; eerstgenoemde werd behaald door het bruine langstaart merriepaard *het Haasje*, toebehoorende aan den heer M. D. ANNEMA, van Ried, bereden door den pikeur H. WIJBENGA; terwijl laatstgenoemde ten deel viel aan het bruine langstaart ruinpaard *Apollo*, toebehoorende aan den heer A. P. VAN DER MEULEN, van Eestrum, bereden door den pikeur HARM LUURTS. — Verder is aan den eigenaar van het schoonst geoordeelde tuigpaard toegekend een fraai bewerkte zilveren theepot, waarvoor negentien paarden waren aangegeven, en die behaald is door het zwarte merriepaard van den heer BUSSINGA, van Lutjegast, bestuurd door den pikeur R. T. BOERSEMA.

De *Staats-Courant* geeft het volgende berigt nopens den stand van het aardappelgewas in de provincie Groningen:

Op alle kleigronden en de vruchtbare aan zee gelegen zavelgronden, waar weleer de beste en fijnste aardappelen in groote hoeveelheid werden aangetroffen, is deze teelt in de laatste jaren zeer verminderd, wegens het jaarlijks voorkomen der rotziekte onder dit nuttig gewas.

Ook dit jaar heeft de ziekte zich daarin vrij algemeen vertoond, doch gelukkig zoo veel later dan in de laatste jaren, dat de vroege aardappelen vrij goed gebleven zijn en ook de late- of winteraardappelen niet zooveel geleden schijnen te hebben als in 1848. Van de late zal men echter op de klei welligt niet meer dan een vierde van een gewoon gewas bekomen.

Meer bemoedigend zijn tot dusver de berigten uit de zand- en veenachtige gronden, waar de ziekte inderdaad veel minder schade heeft te weeg gebragt dan in het vorige jaar. Op de zandgronden zal men, dooreen genomen, waarschijnlijk op twee derden van een gewoon gewas kunnen rekenen. Hoewel de oogst nog niet afgeloopen is, meent men echter, dat in vele streken het kwaad erger schijnt dan het wezenlijk is, daar er akkers zijn, waarvan het loof geheel zwart en verdord is en waarvan de knol evenwel bij de uitdelving geene geheel ongunstige uitkomsten oplevert. Dit, gevoegd bij den overvloed en de over het algemeen goede hoedanigheid der eigenlijke granen en bij den goeden wasdom der wortelen en andere aardvruchten, der peulvruchten enz., is oorzaak, dat er voor gebrek aan levensmiddelen hier geene vrees bestaat.

De minister van justitie heeft, bij de invoering der wet omtrent de toelating en uitzetting van vreemdelingen, eene circulaire uitgevaardigd aan de hoofden der policie in alle gemeenten des Rijks, waarbij ten aanzien van het doel en de strekking van onderscheidene bepalingen dier wet eenige wenken en onderrigtingen tot eene goede tenuitvoerlegging worden medegedeeld. De ambtenaren van policie worden aangemaand, aan den eenen kant, om te bedenken, dat de wet geenszins strekt om den vreemdeling het bezoeken van het Rijk moeijelijk of lastig te maken; dat alles zal moeten worden vermeden, wat den vreemdeling moeite of oponthoud kan veroorzaken; dat men niet noodeloos en onbescheiden moet indringen in de geldelijke aangelegenheden der vreemdelingen; dat het toezigt op vreemdelingen niet in eene belemmering van het vrije verkeer, of in eene hatelijke bespieding, van welke men zich zorgvuldig dient te onthouden, moet ontaarden, enz.; maar aan den anderen kant ook, om te zorgen, dat de middelen worden aangewend, welke bij de wet aan de regering gegeven zijn, om de vreemdelingen, wier tegenwoordigheid hier te lande voor de openbare rust en orde gevaarlijk zoude zijn, of die ons tot last zouden kunnen worden, doordien zij geene voldoende middelen van bestaan hebben, noch door werkzaamheid kunnen verkrijgen, te weren of te noodzaken het land te ruimen. De ambtenaren van de policie worden wijders opgewekt, om met de meeste omzigtigheid te werk te gaan, daar hunne verpligtingen van een' teederen aard zijn, en de goede werking der wet het meest van hun beleid en doorzigt afhangt. Ten slotte beveelt de minister nogmaals aan, om de vreemdelingen met de meeste bescheidenheid te behandelen en te doen behandelen, opdat hun verkeer in het Rijk door het in werking komen der wet niet worde belemmerd, maar zij daardoor veeleer aangemoedigd, dan afgeschrikt worden om het te bezoeken.

Van goederhand wordt ons verzekerd, dat er bij H. M. de Koningin-Moeder volstrekt geen plan bestaat om dit land te verlaten en zich met der woon buiten 's lands te gaan vestigen. (*'s Gravenh. Nieuwsbode.*)

De *Landhuishoudelijke Courant* vestigt de aandacht der Regering op den invoer van schapen uit Duitschland, zonder dat gebleken is, dat bij dezelve geene besmettelijke ziekte plaats heeft. In 1848 werd in Engeland door een transport van schapen uit Hamburg, de pokziekte aangebragt. Deze ziekte verspreidde zich aldaar zeer schielijk en noodzaakte het bewind tot het nemen van strenge quarantaine-maatregelen. Zoodra men de pokziekte ontdekt, wordt de gansche partij schapen onder toezigt der policie gesteld. Zeer onlangs werden door den koopman *Pool* te Rotterdam, met vele Hollandsche schapen ook eenige Duitsche naar Engeland overgevoerd. Alstoen bleek het, dat onder de Duitsche schapen de pokziekte heerschte, en al de schapen werden, tot groot nadeel onzer kooplieden, onder afzonderlijk toezigt gesteld. Het ware te wenschen, dat ook bij ons maatregelen genomen werden om den invoer van dergelijke zieke schapen te beletten, en zulks zoowel in het belang van onzen handel als van onzen landbouw.

In de afgeloopene week had te Meppel de gewone najaarsmarkt plaats. Er was veel vee, waarvoor ook tot redelijke prijzen koopers werden gevonden. De beroemde Meppeler botermarkt, toen ook gehouden, was mede ruim voorzien en de prijzen waren zoodanig, dat burger en landman redenen hadden tot tevredenheid.

[Donderdag en Vrijdag l.l. zijn n.l. op de stads-waag aldaar gewogen, gerekend aan 4de vaten boter, 1357½ stuks, welke door elkander gemiddeld voor pl. m. *f* 23 zijn verkocht; zoodat er in die beide dagen, alleen in vatboter voor *f* 32,210 is omgezet. (*Steenw. Ct.*)]

Te Beilen is, op eene bevolking van bijna 2700 zielen, sedert den 20sten Julij j.l. slechts één en sedert den 13den Aug. geen enkel persoon overleden. (*Dr. Ct.*)

J.l. Zaturdag avond te 7 uur was men te Delft voornemens een lijk naar zijne laatste bestemming te brengen; de lijkkoets, volgkoetsen en dragers waren reeds voor het sterfhuis aanwezig, doch moesten onverrigterzake terugkeeren, om reden dat de kist, die een weinig tijds te voren bezorgd was, een aanzienlijk tekort had. Den volgenden morgen te 6 uur is men terug gekomen, waarna de overledene in een ruimer verblijf met burgerlijke plegtigheid is ter aarde besteld. (*Delfts. Ct.*)

Te Rotterdam is, gelijk de *Rott. Cour.* meldt, eene vereeniging opgerigt van letterzetters-, boekdrukkers- en boekbinders-gezellen, wier hoofddoel is, om, even als te 's Gravenhage, elkander in ziekte of andere ongelukkige omstandigheden de behulpzame hand te bieden.

Van het Fransche dagblad *la Patrie* worden thans 133 exemplaren in eene minuut gedrukt, en weldra zal door eene nieuwe machine met 6 cylinders 12,000 exemplaren in het uur kunnen geleverd worden.

La Patrie heeft 4320 regels; 8000 exemplaren bevatten aldus 34,560,000 regels. Een schrijver, leverende 3 regels in ééne minuut, zou dus 8000 dagen noodig hebben om 8000 exemplaren van genoemd dagblad af te schrijven en men had bij gevolg 192,000 menschen noodig om in denzelfden tijd te schrijven wat de pers der *Patrie* in een uur drukt. (*Amst. Ct.*)

Akademienieuws.

GRONINGEN, 27 September.

Heden werden aan onze Hoogeschool bevorderd tot doctors in de regten de heeren G. M. STAR BUSMANN, van Winschoten, en E. JONGSMA, van Leeuwarden, na het verdedigen van eenige *quaestiones juris inaugurales*.

Kerknieuws.

GRONINGEN, 27 September.

Den 23sten September maakte de weleerw. zeer gel. heer *P. van der Goot*, *Pz.*, predikant bij de Doopsgezinden te Rotterdam, na de godsdienstoefening aan zijne gemeente bekend, „dat hij besloten had voor de uitnoodiging van den kerkeraad der Doopsgezinde gemeente te Groningen, om aldaar, naar aanleiding der ontstane vacature, eene predikbeurt te vervullen, te *bedanken*."

Ook de heer *C. Sepp*, predikant bij de Doopsgezinde gemeente te ZAANDAM (Oostzijde), heeft te kennen gegeven, dat hij bij de vervulling dier vacature niet in aanmerking wenscht te komen.

— LEEUWARDEN, 24 Sept. Gisteren werd bij de Doopsgezinde gemeente alhier een aanvang gemaakt met het prediken op beroep, ter vervulling der bestaande vacature, door ds. *Harting*, theol. doct. en predikant te Enkhuizen. Wij vernemen, dat nu de vier aaneenvolgende Zondagen zal worden gepredikt door de heeren: *Kuiper*, *van Geuns*, *Sijbrandi* en *Verstege*, predikanten te Zuid-Zijpe, Oudesluis, Beemster en West-Zanen.

— Tot predikant te Knollendam is beroepen de eerw. heer *W. Swart*, kandidaat bij het provinciaal kerkbestuur van Overijssel.

— Tot predikant bij de Nederd. Herv. gemeente te Middelburg is beroepen ds. *ten Kate*, pred. te Almkerk.

De kerkeraad der Nederduitsche Hervormde gemeente te Vlissingen heeft geformeerd het volgend viertal: dd. *G. Barger Jr.*, te Vreeland; *L. G. T. Creutzberg*, te Veere; *F. C. van den Ham*, th. dr. te Harderwijk; *D. Bresser*, te Strijen.

Z. M. heeft goedgekeurd de beroepingen van predikanten in de Herv. gemeente van Noordeloos en Overslingeland, op *J. P. de Keyzer*, pred. te Varseveld; van Tholen, op *J. P. Burgerhoudt*, pred. te Dirksland; van Bergen-op-Zoom, op *J. Pleyte*, pred. te Nieuwenhoorn, en tot predikant te Boxmeer en Sambeek, zijnde eene koninkl. collatie, benoemd den heer *J. L. A. Kremer*, *Az.*, pred. te Heeze c. a.

Z. M. heeft eervol emeritaat met pensioen verleend aan de volgende predikanten bij de Nederd. Herv. gemeente: *van den Ham* en *Vorstman*, te Rotterdam; *Penon*, te Westerlee; *Lulofs*, te Meppel; *la Lau*, te Stolwijk; *Bouvin*, te Koudekerke (Zeeland); *Montijn*, te Oldebroek; *Kersten*, te Overlangbroek; en aan ds. *Merkus*, Waalsch predikant te Amsterdam.

Kunstnieuws.

(*Ingezonden.*)

GRONINGEN, 27 September.

Werd in deze voorgaande Courant aangekondigd, dat een tooneeldirecteur uit Amsterdam het plan had, om den aanstaanden winter met zijn gezelschap hier in Groningen te komen spelen, zoo kunnen wij ook niet nalaten te melden, dat reeds voor eenigen tijd door de active leden der Tooneel-Societeit alhier het voornemen heeft bestaan, om, daar het getal leden dier Societeit niet toereikend meer is om de kosten te kunnen goed maken, het op handen zijnde dramatieke jaar niet te openen, maar publiek eenige representatiën te geven. Ten dien einde hebben zij eene overeenkomst met de heeren VINK en KOOIJ gesloten, zoodat het gezelschap vooreerst zal bestaan uit de heeren DE KONING, VINK, KOOIJ, BERNING, SOBERING en ELLENBERGER en de mejufvrouwen J. DE KONING, D. VINK, C. DE KONING, weduwe SOETERIK, F. SELISSEN en H. LIJBERING, terwijl verder plan bestaat, om nog engagementen aan te gaan.

Reeds vroeger zoude dit hun voornemen bekend geweest zijn, doch de treffende ziekte, die binnen deze stad heeft gewoed, is de oorzaak, dat zij tot heden toe hebben gewacht.

Brieven tot deelneming zullen spoedig rondgezonden worden, zoodat, indien de directeur uit Amsterdam niet hier zoude komen, Gruno's tooneelbeminnaren evenwel niet van een kunstgenot zouden verstoken zijn gebleven.

Choleraberigten.

GRONINGEN, 27 September. Van den 24sten September tot heden middag zijn

aangetast	1	persoon.
overleden	1	„
hersteld	18	personen.

Alzoo tot nu toe:

aangetast	1447	„
overleden	697	„
hersteld	732	„
in behandeling	18	„

Te *Nieuwe Pekela* is den 25sten dezer één persoon door de Cholera aangetast en overleden. — (Abusivelijk werd in ons vorig nommer het bezwijken van 2 Cholera-lijders te *Ulrum* gemeld, waar, naar wij thans vernemen, zich alleen op den 5den dezer 2 gevallen van twijfelachtigen aard opdeden.)

AMSTERDAM, 26 Sept. Volgens officiële opgaaf zijn van den 22sten tot en met den 24sten Sept. hier ter stede aangegeven 32, overleden 22 Cholera-lijders, zoodat van den 5den Junij tot en met den 24sten Sept. in het geheel zijn aangegeven 3098, overl. 2038.

UTRECHT. Op den 23sten waren in behandeling 27 Cholera-lijders; tot den 25sten des middags 12 uur bijgekomen 4, overleden 2, hersteld 8 en bleven dus in behandeling 21.

's GRAVENHAGE. Van den 16den tot en met den 22sten Sept. zijn 17 personen aan de Cholera gestorven; 45 hersteld. — Te SCHEVENINGEN zijn, sedert den 16den Sept., geene nieuwe gevallen der ziekte voorgekomen, en de nog in behandeling gebleven lijders alle hersteld.

KAMPEN. Van den 19den tot den 21sten dezer bijgekomen 3 Choleralijders, overleden 3, hersteld 4, in behandeling gebleven 18.

ARNHEM. Van den 20sten tot den 23sten dezer hersteld 4 Choleralijders, bijgekomen 2, overleden geene, in behandeling gebleven 3.

— Den 17den dezer bleven te Zwolle in behandeling 32 Cholera-lijders. Bijgekomen tot den 23sten dezer 20, te zamen 52. Daarvan zijn overleden 8, hersteld 29 en alzoo in behandeling gebleven 15.

LEEUWARDEN, 24 Sept. Volgens ingekomen officiële rapporten, zijn sedert den 16den dezer, toen nog 4 lijders in behandeling bleven, tot en met den 23sten dezer geene zieken bijgekomen; er zijn ook geene overleden, en 2 hersteld, blijvende alzoo nog 2 patienten onder behandeling.

SNEEK. Van den 16den tot den 22sten dezer zijn aan de Cholera overleden 8 personen.

AMERSFOORT. Op den 16den Sept. waren onder behandeling gebleven 12 Cholera-lijders. Van den 16den tot den 23sten Sept. bijgekomen 24, overleden 15, hersteld 11, in behandeling gebleven 10.

DRENTHE. *Assen*, 24 Sept. Voor zooverre de opgaven strekken, zijn alhier geene nieuwe Cholera-lijders bijgekomen, geene overl., terwijl de in behandeling geblevenen beterende zijn. — Te *Coevorden* zijn van den 15—22sten dezer aan de Cholera overl. 6 personen. — Te *Smilde* zijn van den 13den tot den 20sten dezer door de Cholera aangetast 4, overl. 2, herst. 5, nog in beh. 5. Sedert Donderdag tot gisteren zijn er geene nieuwe lijders bijgekomen. — Te *Gasselternijeveensche-Mond* zijn twee personen aan de Cholera overleden; te *Gasselternijeveen* moet nog een daaraan lijdende zijn. — Van den 16den tot en met den 22sten dezer zijn te *Meppel* 3 Cholera-zieken bijgekomen, 3 herst., 2 overl. en 2 in beh.; zoodat er thans in het geheel 124 personen zijn aangetast, waarvan 85 overl., 37 herst. en 2 in behandeling.

— Voor eenige dagen is een zeer zonderling geval van Cholera voorgevallen in het dorp de Plaat, op het eiland Flakkee. Een man, stom en doof, wordt door de Cholera aangetast, van welke hij nog niet geheel is hersteld, doch onder de behandeling heeft hij zijne spraak en zijn gehoor terugbekomen.

Te LEUVEN is de Cholera aanmerkelijk afgenomen. In de afgeloopene week bedroeg het getal geborenen 8, dat der overledenen 35, dat is 16 meer dan in gewone tijden. Sedert den aanvang der ziekte, den 8sten Julij tot den 22sten Sept., zijn er 185 personen geboren en 650 gestorven, waarvan 441 aan de Cholera. Te Heverlé en Léau maakte de ziekte nog slagtoffers.

LONDEN, 22 Sept. De Cholera blijft hier gelukkig verminderen; eergisteren eischte zij te Londen en in de omstreken slechts 110, en gisteren 121 slagtoffers. In het overige van Engeland en in

Wallis was het getal der aan die ziekte gestorvenen eergisteren 388, en gisteren 369; in Schotland eergisteren 11 en gisteren 30.

— Den 23sten zijn te Londen en omtrek aangegeven 148, in Engeland en Wallis 421, in Schotland 21 Cholera-sterfgevallen.

PARIJS, 23 Sept. De Cholera blijft in vele oorden in de departementen met hevigheid woeden. Te Marseille is het getal der dagelijks aangegeven wordende Cholera-gevallen tusschen 50 en 60; te Aix heeft zich eene soort van paniek van de bevolking meester gemaakt, zoodat velen de stad hebben verlaten; in L'Hérault heerscht bij de Cholera ook de zweetziekte, welke vele slagtoffers maakt. In het noorden en oosten is de gezondheidstoestand verbeterd en de Cholera sterk afnemende.

WEENEN, 20 September. Volgens de officiële opgaaf in de *W. Zeitung* is de Cholera nog steeds zoowel in de hoofdstad als op het platte land aan het toenemen. Het hevigst woedt zij in de Leopoldstadt, alwaar zij verscheidene dagen met gelijke kwaadaardigheid heeft geheerscht, als men bij hare eerste verschijning in Europa heeft opgemerkt. Te Olmutz heeft de aartsbisschop de reliquiën van den eenen of anderen heilige tot afwending der plaag ten toon doen stellen.

Ingezonden stukken.

Iets over den HIJPEROODON, onlangs bij Tzum, in Friesland, gevonden.

Er is voor korten tijd in eenige dagbladen, onder anderen in de *Groninger Courant* van den 24sten Aug. l.l., gewag gemaakt van het vinden van een groot geraamte, bij gelegenheid van het slatten der vaart van het dorp *Tzum*, in *Franekeradeel*. Het ontbreekt tot nu toe, zoover ik weet, aan eene eenigzins naauwkeurige opgave van het gevondene. Na het skelet in de consistorie-kamer te *Tzum* te hebben gezien, voldoe ik aan het verlangen van hen, die van mijne bevinding eenig verslag begeeren.

Het voorwerp is zoo goed opgedolven, dat men niet behoeft te twijfelen, of men een walvischaardig dier voor oogen heeft. Het zeer eigenaardige, ja zonderlinge van den schedel-vorm van *Hijperoodon* doet zich spoedig kennen. Maar juist die zonderlinge vorm heeft waarschijnlijk aanleiding gegeven tot de verkeerde plaatsing van den kop. De *Hijperoodons* hebben zich wel te beklagen over der menschen willekeur. Voor vele jaren keerde een graveur, op eene plaat, de onderkaak het onderst boven en vond vrij wat navolging; te *Tzum* lag de geheele kop, uitgezonderd de benedenkaak, onderst-boven. Evenwel was het te *Tzum* nog beter gesteld, dan te Berlijn, waar men aan den schedel van het voorwerp van CHEMNITZ de bovenkaak voor de onderkaak schijnt te hebben aangezien.

De schedel is scheef, zoo als bij al de mij bekende voorwerpen en afbeeldingen van *Hijperoodon*. De snuit is, wat de bovenkaak aangaat, onvolledig; de benedenkaak dáár volledig, maar niet het achterste gedeelte van den regter tak. Zoo goed de gelegenheid toeliet, mat ik de lengte van den kop op 1.55 Ned. el. VROLIK vond bij het Zandvoortsche dier 1.64. De kop, in 1831 door mij onderzocht, is 1.59 lang. Anderen geven omstreeks dezelfde maat op.

Andere afmetingen heb ik niet genomen, omdat zij geene waarde kunnen hebben voor dat alle deelen, bijzonder de wervels, naauwkeurig onderzocht en geplaatst zijn. Ook na zoodanig onderzoek zal de onvolledigheid van het skelet onoverkomelijke zwarigheden opleveren. Men kan uit het aanwezige slechts besluiten, dat het dier minstens eene lengte van 7 ellen (*Gron. Cour.*) gehad heeft. Dit is ook niet in strijd met andere opgaven van de maat van deze diersoort. Het ontleed dier van Zandvoort mat 7.639 el; dat van WESMAEL, 6.07; dat van BAUSSARD 23 voet, 6 duim (Fransche maat). Mogen wij uit de maat van den kop met eenig regt tot die des geheelen diers besluiten, dan is het Tzummer voorwerp volwassen geweest, hetwelk ook door andere zaken zou kunnen bevestigd worden. MELCHIOR geeft de gewone lengte van 20 tot 24 voeten op, doch merkt aan, dat het dier ook 30 en meer voeten bereikt.

Het verdient de aandacht, dat in het opgegraven voorwerp de beide tanden bewaard zijn gebleven, die in alle onderzochte, meer versche individu's steeds de meest ontwikkelde waren. In dat van CAMPER ontbraken zij reeds toen hij het beschreef. — De kaken van *Hijperoodon* zijn naar de waarneming van bijna allen, die deze zaak naar eigen onderzoek kennen, uitwendig tandeloos, slechts een enkele zag twee uitstekende tanden. Van hier den naam van *Delphinus diodon* (HUNTER en anderen), d. i. *tweetandige Dolfijn*, en van *D. edentulus* (SCHREBER enz.), d. i. *tandelooze Dolfijn*, naarmate men de tanden van het dier waarnam. Evenwel is het bij andere waarnemingen gebleken, dat soms een tweede paar tanden tot volwassenheid komt, doch veel kleiner blijft, dan het eerstgenoemde. Dit was zoo in het voorwerp van HENDRIKS (*Letterb.* 1831 no. 20) en in dat van mij (*L.l.* no. 22), terwijl ESCHRICHT de belangrijke ontdekking gedaan heeft, dat er zelfs eene volkomene reeks van tandjes in de beneden- en in de bovenkaak gevonden kan worden, waarvan VROLIK in het Zandvoortsche ook eenige waarnam. (ESCHR. 4de *Abhandl.* p. 17. VR. *Besch.* p. 77). Doch al deze tandjes komen evenmin buiten het tandvleesch te voorschijn. — Één van de jukbeenderen is, van den kop gescheiden, aanwezig. Het andere ontbreekt. Het tongbeen is voorhanden.

De hals, uit zeven zaamgegroeide wervels bestaande, is in vrij goeden toestand. Behalve de hals, telde ik 24 wervels; later zag ik in het berigt van de *Groninger Courant* 25 opgegeven. Dit doet echter weinig ter zake, want het kan zeer wel gebeuren, dat bij naauwkeuriger onderzoek het getal nog kleiner wordt. Vele wervels zijn zeer beschadigd en welligt zijn nu nog brokken, van één wervel afkomstig, voor twee geteld. Anderen zijn beter geconserveerd. Tien zijn met de doornswijze uitsteeksels voorzien, van de overigen waren zij verloren gegaan. Ik heb bij mijn zeer kort verblijf al de wervels niet naauwkeurig genoeg kunnen onderzoeken, om te weten of zij goed gerangschikt waren; ik waag het daarom nu niet, te bepalen, hoe vele er tot den rug, lende of staart behooren. Zeker is het, dat er wervels ontbreken. Uit het vroeger berigt blijkt reeds, dat het uiteinde van den staart ontbreekt. Dat er meer mist, volgt uit de naauwkeurige opgave van VROLIK, die in het *Zandvoortsche* 9 rug-, 10 lende- en 19 staartwervels vond, dus 38 in 't geheel.

Ik mag niet onvermeld laten, dat voor ruim 40 jaren aan mijnen vader, toen hoogleeraar te Franeker, een wervel gebragt werd, die eveneens in de vaart nabij Tzum was gevonden. Dit stuk bevindt zich thans nog in het Museum van de Groninger Hoogeschool. Er is geen twijfel hoegenaamd, of het is de wervel van een walvischaardig dier, misschien wel van hetzelfde individu, waarvan men nu, bij gelegenheid van het dieper (8 palmen *Gr. Cour.*) uitgraven van de vaart, veel meer gevonden heeft. In het ligchaam van dezen wervel bevinden zich twee gaten, 6 duim diep en 3 duim middellijn, die er in geboord schijnen te zijn. Ik herinner mij, dat er vroeger houten pennen in zaten. Hieruit volgt, dat dit deel, wie weet wanneer, in menschenhanden is geweest. — Zoo ik mij niet bedrieg, dan zal het de tweede of een der eerstvolgende staartwervels (de verdeeling van VROLIK aannemende) moeten zijn, van het kopeinde des diers afgerekend.

Er lagen elf ribben, waarvan 8 minder beschadigd, de overige meer brokstukken zijn. Ook hier ontbreekt dus veel. Het Zandvoortsche dier had 9 ribben weerzijds. — Het borstbeen, uit drie deelen bestaande, is voorhanden.

De regter vlaar of vin is vrij volledig. Ik herinner mij, dat de oppervlakte van het schouderblad, even als op de 3de Plaat van VROLIK, in de lengte als in drie afdeelingen verdeeld, zich voordoet.

Van het bekken vond men niets, hetgeen niemand bevreemdt, die weet, hoe weinig ontwikkeld dit ligchaamsdeel bij de walvischaardigen is, en dat het in geen verband met het overige skelet staat.

Van de plaats en bijzondere gesteldheid van den grond, waar het skelet gevonden is, heb ik geene andere bijzonderheden vernomen, dan reeds door den heer DIJKEMA in de genoemde Courant vermeld zijn.

Men is dank verschuldigd aan den heer grietman HEEMA VAN BRIJMA THOE KINGMA, dat de genoemde zaken zoo goed verzameld en bewaard zijn gebleven. Hierdoor is het mogelijk geworden de soort van het dier goed te kunnen bepalen, want ware de kop niet opgedolven, zoo als anders ligtelijk had kunnen gebeuren, dan zou de herkenning van de soort zoo niet onmogelijk, althans hoogst moeijelijk zijn geweest.

Hijperoodon schijnt zich zeldzaam aan onze kusten op te houden, althans zelden gestrand of gevangen te zijn. Toen ik in 1836 (*Letterb.* no. 23) een overzigt gaf van de walvischaardige dieren, op de kusten van Nederland van tijd tot tijd gestrand of gevangen, was er mij slechts één voorbeeld van bekend, hoezeer die lijst toch van meer dan 60 voorwerpen gewaagt. Dat voorbeeld was „het lijk in de nabijheid „onzer kust, in de Noordzee drijvende gevonden, en bij Warffum „op het strand gebragt," waarvan het volledig geraamte zich in de verzameling van den hoogleeraar HENDRIKS bevond, en alzoo vele Groningers bekend zal zijn.

Op den 24sten Julij 1846 werd een ander individu te Zandvoort op strand gehaald. Gelukkig werd dit met groote moeite, zorg en kennis door prof. W. VROLIK ontleedkundig onderzocht, waarvan zijne uitgegevene Verhandeling en afbeeldingen (*Haarl.* 1848) het schoone bewijs leveren.

De wetenschappelijke belangstelling van prof. VAN BREDA en de welwillende medewerking van Directeuren der Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen te Haarlem heeft deze weldaad aan de wetenschap bewezen, waartoe het karig bedeelde Koninklijke Nederlandsche Instituut niet bij magte was.

De schedel van de verzameling van CAMPER, zoo als die van de mijne, was door walvischvangers aangevoerd. Beide worden in het Museum der Hoogeschool bewaard.

Het is dus niet onbelangrijk een nieuw voorbeeld van het vinden van een voorwerp van deze diersoort in ons Vaderland te hebben, hetzij men zich voorstelle, dat hetzelve in overouden tijd ter plaatse, waar het opgedolven werd, gestrand zij, hetzij dat het daar op eenige andere wijze neergelegd is. Hoe lang dit geraamte daar gelegen heeft, waag ik niet te bepalen, maar het lijdt weinig twijfel, of het zal er geweest zijn voor dat de gegravene vaart bestond. Waarschijnlijk zal zich deze zaak later nog beter ophelderen.

Gaarne had ik boven dit berigt, in plaats van *Hijperoodon*, een' Nederduitschen naam geschreven, doch ik weet er geen. Wel wordt de naam van *Putskop*, *Butskop*, *Bootskop*, *Botkop* door visschers en zeelieden aan dit dier gegeven, maar zij duiden door die benamingen meer dan eene soort van dolfijn aan, die met *Hijperoodon* niets gemeens heeft, dan dat zij ook tot de walvischaardigen behoort. Een dolfijn behoeft slechts een *botten*, d. i. stompen kop te hebben, om aanspraak op genoemde namen te maken. *Delphinus Orca* (in April 1832 aan de Friesche kust gevangen: (*Leeuw. Cour.* no. 37, enz.) wordt er dikwerf mede bedoeld. Zullen wij beter doen het dier *Eendenbek-dolfijn* te noemen, in navolging van de IJslanders, die *Andernafia* (Eendenbek) zeggen? of *Ganzenbek-dolfijn*, in navolging van FRIMAN en PONTOPPIDAN, die van *Gause-Neb* en *Nebbe-Hual* (Ganzen-Snavel en Snavel-Walvisch) spreken? Ik geloof neen. Het is zoo, VROLIK zegt: „men zoude schier meenen, dat een ganzen-bek aan het hoofd „van een zoogdier ware toegevoegd;" maar ik vereenig mij ook geheel met hem, als hij beweert: „een naam toch heeft geene an„dere waarde, dan die, welke hij door het gebruik verkregen „heeft." Laat ons over namen niet te zeer bekommerd wezen, als wij de zaken maar beter leeren kennen, die er door worden aangeduid.

Hoezeer het Tzummer voorwerp voor de ontleedkundige kennis des diers niet veel belangrijks zal kunnen opleveren, wenschen wij toch, dat het door de zorgen van den genoemden heer Grietman bewaard moge blijven, om met andere voorwerpen, die elders gevonden zijn, te kunnen dienen bij nasporingen over den vroegeren toestand van ons geboortegewest. Mogt dit voorwerp in het Musaeum van onze Hoogeschool geplaatst worden, dan stel ik mij voor een naauwkeuriger onderzoek in het werk te stellen, dan bij mijn kortstondig verblijf te Tzum mogelijk was.

CL. MULDER.

Men verneemt, dat alhier door den boekverkooper J. B. WOLTERS ter inteekening wordt aangeboden eene Nederduitsche vertaling van een Fransch werkje van mevrouw de gravin AGENOR DE GASPARIN, onder den titel: Er zijn armen te Parijs .... en elders; zullende de opbrengst daarvan zijn ten behoeve der Vrouwenvereeniging, ten einde in de eerste plaats te strekken ter ondersteuning van zulke huisgezinnen der door haar bezochte armen uit de arme of geringe burgerklasse van alle gezindheden, die in gewone tijden zich nog even zelve kunnende redden, nu door de heerschende ziekte in tijdelijke geldelijke verlegenheid zijn geraakt, ten einde hen daardoor voor eene volslagene armoede en het vervallen aan de diakenie te bewaren.

Mogt er bij den naam der door hare vroegere geschriften reeds zoo gunstig bekende mevr. DE GASPARIN, en na de vermelding van het doel der uitgave nog iets ter aanprijzing noodig zijn, dan wete men, dat ook dit werkje niet minder dan hare vroegere, evenzeer getuigt van den liefderijken, echt Christelijken zin der Schrijfster, als van haren diepen blik en grondige kennis van den toestand der armen, en vele nuttige en behartigenswaardige wenken bevat voor allen, die met dezelve in betrekking staan, vooral ook in deze dagen.

Hartelijk wenschen wij dan ook, dat eene ruime inteekening de aan vertaling en uitgave te koste gelegde moeite beloone, en zoo de leden der Vrouwenvereeniging in staat worden gesteld om weer met vernieuwden ijver hare vooral door de beperktheid der middelen dikwijls zoo moeijelijke taak te hervatten, en kan het zijn, voor velen nuttig te wezen!

ZEETIJDINGEN.

Gepasseerd te Rendsburg den 18 Sept., kapit. *Scholtens* Wicherdina, van Stettin n. Rotterdam; den 20sten *Schaap* Alida Elsina, van Memel n. Rotterdam; *Jonker* Sieberlina, van Hadersleben n. Amsterdam. — Te Tonningen den 20 Sept., *Waterborg* Fokkina, van Hartlepool n. Rendsburg.

Binnengekomen te Amsterdam den 22 Sept., kapit. *Jonker* Willem Cornelis, van Archangel; *Mulder* Feike Jantina, van Petersburg; *Scholtens* Alida Ikina, van Stettin. — Te Texel den 24 Sept., *Timmer* Koophandel en Zeevaart, van Newcastle. — In het Vlie den 21 Sept., *Stuit* Concordia, van Umea; *Carst* Janke Hooites, van Memel; *Bontekoe* Jacobina en *Mulder* Margaretha, beide van Dantzig; den 23sten *Kip* vr. Jannetje, van Osterrusoer. — Te Helvoet den 21 Sept., *Kamminga* Johanna Wilhelmina en den 22sten *Mulder* Maria Catharina, beide van Riga. — Te Brielle den 22 Sept., *Oostra* Margrietha Hillegina, van Rugenwalde. — Te Brouwershaven den 22 Sept., *Schuur* Alida Elisabeth, van Petersburg n. Schiedam. — Te Marseille den 29 Sept., *Schaap* Courier, van Amsterdam. — Te Kroonstad den 14 Sept., *Wilkens* Harmonie, van Duinkerken. — Te Bolderaa den 12 Sept., *Bieze* Bouwina en *Hagedoorn* Jantina, beide van Amsterdam; *Potjer* Titia, van Schiedam; den 13den *Hazewinkel* Delia, van Schiedam; *Ruibing* Elsina Catharina, van Zaandam; den 14den *Smit* Anna Elisabeth, *Tap* Maria Beerta en den 16den *van Duinen* Alkanna Elisabeth, alle drie van Schiedam. — Te Pillau den 18 Sept., *de Jonge* Hendrik en den 19den *de Vrede* Prudentia, beide van Amsterdam. — Te Wismar den 18 Sept., *Stuitvoet* Margaretha Gesina, van Middlesbro. — Te Swinemunde den 18 Sept., *Schuur* Johanna Ettina, van Rotterdam. — Te Koppenhage den 18 Sept., *Boiten* Fossina Siers, van Antwerpen. — Te Udbyhoi den 7 Sept., *Westerbrink* Alkanna Hendrika, van Bremen; den 10den *de Weerd* ...., van Harlingen. — Te Bremerhaven den 20 Sept., *Broeckema* Maria, van Christiansand. — Te Dantzig den 20 Sept., *Zoutman* vr. Ida, van Hamburg: *de Groot* Sieka, van Amsterdam. — Te Frederikstad den 8 Sept., *Douwes* Vriendschap, van Termunterzijl; *Sprik* de 2 Gebroeders, van de Lemmer; den 10den *Boon* jonkvr. Hendrika, van Groningen; *de Jonge* Hendrika en den 11den *Leeuw* Hendrika Jantina, beide van Delfzijl; *Jonkhoff* Eendragt, van Groningen; *Faber* Maria, van Purmerend.

Binnengekomen te Texel den 25 Sept., kapit. *Sap* Jantina Annechiena, van Antwerpen. — Te Helvoet den 24 Sept., *Swiers* Goede Verwachting, van Stettin. — Te Vlissingen den 24 Sept., *Huizing* Elsina Johanna, van Petersburg. — Te Havana den 18 Aug., *de Haan* Fortuna, van Rotterdam. — Te St. Valery sur Somme den 19 Sept., *Rozema* Annechiena Johanna en *Smit* Gesina, beide van Petersburg. — Te Londen den 24 Sept., *Pekelker* Helena Catharina, van Marseille; *Strijbos* Maria Elisabeth, van Amsterdam; *de Vries* vr. Alida, van Rotterdam. — Te Dundee den 21 Sept., *Mulder* Anna Catharina, van Pernau. — Te Harwich den 23 Sept., *Joosten* Alberdina, van Rotterdam.

Zeilklaar te Londen den 20 Sept., kapit. *Albers* Gesina Jantina, naar Amsterdam.

Vertrokken van Amsterdam den 23 Sept., kapit. *Brouwer* Ida Gezina, naar Genua; *Nagel* Gebina Maria, naar Nantes; den 24sten *Karssies* Hillechiena Wilkens, naar Livorno; *Drewes* Afina Hillechiena, naar Petersburg; *Wegener* Gebroeders en *Bekkering* Ulrika, beide naar Stettin; den 24sten *de Jonge* Goede Hoop, naar Dantzig; den 25sten *Prins* de 3 Vrienden, naar Batavia; *Bakker* jonge Thijs, naar Rendsburg; *de Weerd* de Flecken Jouwer, op avontuur. — Van Texel den 24 Sept., *Brouwer* Ida Gezina, naar Genua en Livorno; *de Haan* Siewerdina, naar Port à Port. — Uit het Vlie den 21 Sept., *Scherpbier* de 5 Broeders, naar Dantzig; *Dood* de jonge Lucas, op avontuur; den 22sten *de Jong* Jantina Engelina, naar Memel; *Kraan* vr. Helena, naar Noorwegen; *Flik* Catharina, op avontuur. — Van Helvoet den 24 Sept., *Bakker* Geertruida Femina, *Nagel* Afina Alberdina en *de Haan* Henriette, alle drie naar de Oostzee; *Potjer* Geertruida Jacoba, naar Bergen. — Van Brielle den 23 Sept., *Duit* Fennegina, naar Koningsbergen; *Hazewinkel* Arendina Harmina, op avontuur. — Van Maassluis den 24 Sept., *Pekelder* Heidewika en *van Calker* jonge Hero, beide naar Hamburg. — Van Bolderaa den 16 Sept., *Huizing* Marchina, naar de Eems. — Van Memel den 16 Sept., *Deddes* Alberdina, naar Holland. — Van Pillau den 18 Sept., *de Jonge* Antje Sleeswijk en *Oldendorp* Ludolph Theodorus, beide naar Amsterdam; *Gust* Antonia Francina, naar Bergen. — Van Swinemunde den 20 Sept., *de Jonge* Margrietha, naar Riga. — Van Koppenhage den 17 Sept., *Drent* Tjapke Schuringa, naar Stettin. — Van Cuxhaven den 20 Sept., *Drent* Engberdina Annachiena, naar de Oostzee. — Van Flensburg den 20 Sept., *Brandt* Catharina Maria, naar Dundee. — Van Warnemunde den 21 Sept., *de Boer* juffr. Jantje, naar Aberdeen. — Van Dantzig den 21 Sept., *Bakker* Margaretha Agnes, naar Amsterdam. — Van Pillau den 20 Sept., *Bakker* Louise, naar Hull; den 21sten *Dokter* Maria Geertruida, naar Amsterdam; *Douwes* Eendragt, naar België.

Vertrokken uit het Vlie den 23 Sept., kapit. *Dijkhuis* Christina en *Meijer* Pieter, beide naar Dantzig; *Kolk* Dankbaarheid, naar Koppenhage; *de Jong* Hendrika, naar Osterrusoer; *Heeres* Suzanna, op avontuur. — Van Brielle den 25 Sept., *de Winter* Catharina, naar Hamburg. — Van Vlissingen den 22 Sept., *Koster* Catharina, naar Bremen. — Van St. Valery sur Somme den 21 Sept., *Hazewinkel* Grietje Mollema en *de Grooth* Johanna Maria, beide naar Riga.

ZOUTKAMP, 26 Sept. Binnengekomen den 24sten een schip, de naam onbekend, van Noorwegen; den 25sten *Wijnstok* Buitenwerf, van Riga; *Nieveen* Jacoba Catharina, van Memel; *Boon* juffr. Hendrika, van Noorwegen. — Zeilklaar den 24sten *Sarent* Favorite, naar Yarmouth; den 25sten *Jager* Zwaantje Elizabeth, naar Liverpool.

DELFZIJL, 26 Sept. Binnengekomen den 24sten kapit. *de Jonge* de 3 Zusters, van Friederikstad; den 25sten *Stenger* de Vriendschap, van Laurvich; *Kuiper* de 2 Gebroeders, *Pronk* het Vertrouwen en *Dorst* Engelina Maria, alle drie van Emden; *Mulder* Margaretha, van Hamburg; *Schuur* Jacoba Gesina, van Bremen n. Rotterdam. — Vertrokken den 24sten *de Vries* de 5 Gezusters, *Jonker* Klazina en *Roelfs* Anna Maria, alle drie van Amsterdam n. Bremen; den 25sten *Geltes* de 3 Zusters, naar Bremen; *Dorst* vr. Gesina, van Amsterdam n. Hamburg; *Heins* de 5 Gebroeders en *Forma* vr. Antje, beide naar Leer; *Gnodde* de jonge Jan, op avontuur; *Donga* Annechiena, naar Noorwegen.

BERIGT VOOR ZEEVARENDEN.

Door den minister van marine wordt, in dato 's Gravenhage den 18 September, ter kennis van de zeevarenden en zeeloodsen gebragt, dat er op de *Hollandsche kust in de Noordzee*, voor het *Brouwershavensche Zeegat*, zich eene zandbank heeft geschuurd, op welke bij gewoon half vloedgetij niet minder dan 3½ en 3 vademen water gelood wordt.

Deze bank, hoewel slechts een smalle rug zijnde, is te meer gevaarlijk voor diepgaande schepen, vermits dezelve gelegen is in het front voor den ingang tot het *Zeegat van Brouwershaven*.

Men kan gemelde droogte aanloopen met den Toren van het *Draailicht van Schouwen* te brengen in het Z. O. t. O., en den Toren van *Oostkapelle*, op het eiland *Walcheren*, in het Z. O. ⅛ O., of ook de twee Kustlichttorens bij het dorp *Renesse*, op de Noordkust van het eiland *Schouwen*, en dienende tot geleimerken, om het *Zeegat van Brouwershaven* binnen te zeilen, te brengen in het O. Z. O., iets Oostelijker; zullende men alsdan nagenoeg tien minuten mijlen of twee en een halve Duitsche zeemijlen van het eiland *Schouwen* afstaan en W. N. W. ½ W.; *zes minuten mijlen of een en een halve Duitsche zeemijl van de Zwarte Uiterton* (aan de Oosterbank), behoorende tot het *Zeegat van Brouwershaven*.

De opgegeven kompasstreken zijn die naar het miswijzende.

Nadat de lengte en juiste ligging van den in dezen bedoelden rug nader naauwkeurig zal zijn opgenomen, zal daarvan ook door middel van de *Nederlandsche Staats-Courant* mededeeling aan de zeevarenden en zeeloodsen worden gedaan.

Lijst der Nederlandsche Schepen welke de Sond gepasseerd zijn.

20 Sept. Wijnstok, Buitenwerf, van Riga naar Groningen.
Potjewijd, Alida Petronella, van Libau naar de Maas.
de Weerd, Maria Agnes, van Riga naar Schiedam.
Sap, Broederliefde, van Koningsbergen naar Bergen.
Brouwer, Elizabeth, van Libau naar de Maas.
de Haan, Mercurius, van Libau naar de Maas.
Kramer, Harmonie, van Libau naar Schiedam.
van Wijk, jonkvrouw Maria, van Libau naar de Maas.
Scherpbier, Elsje, van Libau naar Schiedam.
Prins, Lammechina, van Riga naar Duinkerken.
Deddes, Alberdina, van Memel naar Rotterdam.
21 —— Sprik, Juliana Louisa, van Petersburg naar Rotterdam.
Spijkman, Juliane Louisa, van Petersburg naar Amsterdam.
Kok, Hollands Trouw, van Koningsbergen naar Holland.
Klein, Tweelingen Daniel & Wilco, van Riga n. Amsterdam.
Huising, Marchina, van Riga naar de Eems.
Reinders, Jacoba Gesiena, van Petersburg naar Jersey.
Dik, Meinkina, van Petersburg naar Antwerpen.
Naatje, Jan Hero, van Memel naar Schiedam.
22 —— Oldendorp, Ludolph Theodorus, v. Koningsbergen n. Amst.
de Jonge, Antje Sleeswijk, v. Koningsbergen n. Amsterd.
Gust, Antonia Fransina, van Koningsbergen naar Bergen.
Schuuring, Antina, van Memel naar Amsterdam.
Bakker, Louisa, van Koningsbergen naar Hull.
van Wijk, Arendina Jacoba, van Stettin naar Nantes.

De Wind den 20sten September N.N.O., O.N.O., N.O; den 21sten N.N.O., O.N.O., N.O.; den 22sten O.N.O.

209de STAATS-LOTERIJ.

Trekking der Eerste Klasse.

1*ste Lijst.* No. 15593 en 14099 ieder een prijs van *f* 1000. 2*de Lijst.* No. 563 een prijs van *f* 1250. No. 16037, 18888, 4797, 19602, 4142 en 17712 ieder een prijs van *f* 1000.

BURGERLIJKE STAND.

Van den 21sten tot en met den 27sten September zijn te *Groningen* geboren 11 zoons en 10 dochters; gehuwd 5 paren: overleden 13 ouden en 6 jongen.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 25 *September.*

TARWE.	N. GERST.	N.Zw.Voer 42 ℔ *f* 2,10
Oude Bak 72 ℔ *f* 7,25	Winter 52 ℔ *f* 2,60	» 44 » - 2,20
Oml. 1848 68 » » 6,00	» 54 » » 2,80	
» 70 » » 6.50	» 56 » » 3.05	BOONEN.
Old. „ 66 » » 5,00	Zomer 55 » » 2,70	Paardeb. *f* 3,75 *f* 4,15
» „ 68 » » 5,50	» 57 » » 2.90	
» „ 70 » » 6,00	Knobbe 60 » » 3,00	ZADEN, ENZ.
ROGGE.	» 62 » » 3,30	Gr.Gort p. m. *f* 5,25,50
O. Inlands. 66 ℔ *f* 3,55	HAVER.	Par.100N.℔ *f* 7,25a *f* 11
» 68 » » 3,85	N. Dikke 44 ℔ *f* 2,20	Koolz. *f* 9,50 tot *f* 11
» 70 » » 4,15	» 46 » » 2,45	Zomerz. *f* 8 *f* 10
N. 68 » » 3,85	» 48 » » 2,65	Dederz. *f* 8.50,75
N. BOEKWEIT.	» 50 » » 2,85	Boterz. *f* 8,50 a *f* 9.50
Gr. Zand 62 ℔ *f* 3,50	» 52 » » 3,05	G. Mostz. *f* 5,50 tot *f* 8,00
» 64 » » 3,80	O.Bl. Voer 38 » » 1,90	Raapolie p. v. *f*
» 66 » » 4,10	» 40 » » 2,00	Boter ½ T. 1e s. *f* 22,50
Zw. Zand 64 » » 3,70	» 42 » » 2,10	Dito dito 2e s. *f* 19½
Veen » »	N.Zw. Voer 40 » » 2,00	Dito dito 3e s *f* 17a *f* 18

Tarwe als voren. — Rogge prijshoudende. — Boekweit meer aan en ging 10 cents lager traag af. — Gerst aan Pelderijen tot genoteerde prijzen moeijelijk te verkoopen. — Beste Haver in een doen; afwijkende soorten iets lager. — Boonen prijshoudend. — Gort stil. — Zaden over het algemeen niet driftiger.

ROTTERDAM, 24 *September.* Tarwe: Nieuwe Zeeuws., Vlaams. en Overm. ruimer aangevoerd en 20 a 30 cents hooger, zoo ter verzending als consumtie vlug opgeruimd; goede en puike *f* 7,90 a *f* 8,50; mindere *f* 6,50 a *f* 7,80; jarige dito vond geen bijzondere vraag en bragt slechts ruim vorige prijzen op; goede en puike *f* 8,20 a *f* 8,70; mind. *f* 7,30 a *f* 8; roode soorten vonden mede eenige vraag ter verzending en werden, vooral de Nieuwe, duurder betaald. In entr.: 163, 164 ℔ Jar. Rijn *f* 250, *f* 255; 158 ℔ N. dito *f* 233; 160 ℔ dito puike Neder-Rijn *f* 243; 160, 162 ℔ dito Hoogl. Kleefs. *f* 243, *f* 250. In cons.: 161 ℔ Jar. Hoogl. Kleefs. *f* 270; 164 ℔ N. dito *f* 265; 160 ℔ dito Kleefs. *f* 254; 158, 159 ℔ dito Rijn *f* 247, *f* 250; 160, 161 ℔ dito Bovenl. *f* 247, *f* 248, *f* 251; 158 ℔ jarige Neder-Rijn *f* 248; 158 ℔ dito Rijn *f* 245. — Rogge: N. Overm., Zeeuws. en Vlaams. als voren *f* 4,10 a *f* 4,90; voorts 150 ℔ Wolg. *f* 150; 148, 149, 150 ℔ jar. Rijn *f* 135, *f* 137; 150 ℔ N. dito *f* 135; 147 ℔ jar. Munst. *f* 126; 143 ℔ o. Riga *f* 120; 150 ℔ Coursche *f* 161. — Gerst: Zeeuws., Vlaams. en Overm. Winter *f* 3,30 a *f* 4; dito Zomer *f* 3 a *f* 3,30; voorts 132 ℔ n. Nassaud. *f* 120; 130 ℔ Coursche te Schiedam *f* 130, *f* 131. — Haver Zeeuws. en Inl. korte *f* 2,30 a *f* 3,50; dito Lange *f* 1,80 a *f* 2,50. — Boekweit traag, op 140 ℔ n. N.-Brab. *f* 140, *f* 142, *f* 143, *f* 145; dito Gord. *f* 136; dito Rijn *f* 135, *f* 136; Jar. Holst. *f* 115; N. Rijn bij partij *f* 133,50. — Erwten: Zeeuws. Graauwe 50 cents lager, *f* 5,50 a *f* 6; dito Groene *f* 5 a *f* 6; dito Witte *f* 5 a *f* 5,75. — Boonen: Zeeuws. Witte 30 cents lager, *f* 6 a *f* 7; dito Bruine *f* 7 a *f* 8; dito Paardenboonen *f* 4 a *f* 4,30. — Koolzaad: puik Zeeuwsch 62½, 63 p. vl.; gestort Zeeuws. Zomer 52—53—54 p. vl.

AMSTERDAM, 26 *September.* Tarwe aan consumtie tot vorige prijzen; 130 ℔ b. Poolsche *f* 295; 128 ℔ r. Dantziger *f* 248; 127 ℔ Munst. *f* 243; 129 ℔ Hoogl. Kleefs. *f* 250; 128, 131 ℔ jar. Bovenl. *f* 240, *f* 250 op levering; 132 ℔ puike Kubanka *f* 275; 125 ℔ j. Zeeuws. *f* 235; 123 ℔ Gron. a. d. Zaan *f* 188. — Rogge in een doen: 122 ℔ o. Norder *f* 130. — Gerst zonder handel. — Haver als voren; 90 ℔ Dikke *f* 97.

Koolzaad op levering williger; op 9 vat in Sept. 67 p. vl.; Oct. 66 p. vl.; Nov. 66½ p. vl — Lijnzaad in een doen; 110, 111 ℔ Archang. *f* 240, *f* 245. — Raapolie dadelijk en op levering williger. Lijnolie iets williger. Raapolie op 6/w. *f* 41; Vlieg. *f* 40; Oct. *f* 40 a *f* 40,25; Nov. en Dec. *f* 40,25 a 50; Mei *f* 40,75 a *f* 41. — Lijnolie op 6/w. *f* 31; vlieg. *f* 30. — Hennepolie op 6/w. *f* 39; vlieg. *f* 38.

LONDEN, 21 *Sept.* Holl. Boter met levendige vraag en 10 a 12 sh. hooger voor de beste merken en 4 a 6 sh. voor de ord. kwal.; beste Vriesche 90 a 94 sh.; inferieure 68 a 80 sh.; beste Holl. en Zwolsche 76 a 80; Gron. 60 a 64 sh.

LONDEN, 24 *Sept.* Van inl. Tarwe was vrij veel ter markt, en de prijzen van ll. Maandag souteneerden zich met moeite. In vreemde was tot nagenoeg vorige prijzen de omzet gering. Inl. Gerst goed prijshoudend; vreemde iets lager. Haver hield zich goed op de vorige notering. Boonen en Erwten iets lager verkrijgbaar.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 26 *September.*

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. 53¾; Dito Cert. 3 pCt. 63⅝; Dito dito 4 pCt. 84. — SPANJE, L. bij *Ardoin* van 85 £ 5 pCt. 11 5/16, 11⅜; Dito dito van 510 £ 5 pCt. 11⅜; Dito 3 pCt. 36; Dito Binnenl. a 6/m. 3 pCt. 27 5/16, 27⅜; Coup. *Ardoins* 8, 8¼. — PORTUGAL, te Londen 5 pCt. 30¼, 30 5/16; Dito dito 4 pCt. 31 9/16, 31⅝, 31⅝; Dito Binnenl. à 1 Conto 5 pCt. 26⅞, 27. — RUSLAND, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 104⅝, 104¾; Dito dito 1828 en 1829 5 pCt. 104½; Cert. bij dito 1831 en 1833 5 pCt. 93¾; Dito bij *Hope* 4 pCt. 86½; Dito bij *Stieglitz en comp.* 4 pCt. 83⅞, 84¼; Inschr. in Assign. 6 pCt. 64⅛, 64¼; Cert. van dito 6 pCt. 64¾. — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 84⅞, 85⅜; Dito 2½ pCt. 44⅝, 44⅞; Oostenr. N. Metall. 5 pCt. 89¼, ½; Frans. Oblig. 3 pCt. 52 3/16, ¼; Louis. bij *Hope* 5 pCt. 95; Braz. 5 pCt. 87¾; N. Mex. 5 pCt. 26⅞, 27; Peru 4 pCt. 53⅝.

De handel in fondsen was heden zeer beperkt, voornamelijk in Integralen, die gedrukt waren; 4 pCts. iets vaster, 3 pCts. als voren. Fransche fondsen met weinig handel. Oostenrijksche met eenige vraag, zoomede Rusland. Portugal in den beginne gewild, later iets teruggegaan. Peru zeer weinig gedaan. Het verder genoteerde bepaalde zich bij eenige affaire.

Koers van het Geld: Prolong. 2½, Beleening 2½, Disconto 2½ pCt.
Laatste Prijzen te vijf uur: Integr. 2½ pCt. 53¾; Sp. Binnenl. 3 pCt 27 5/16.

, Sedert de laatste opgave in deze Courant, en dus van den 17den tot den 27sten September, is door de **COMMISSIE** voor de **CHOLERA-ZIEKEN** ontvangen het navolgende:

Bij Mevrouw J. L. BAART DE LA FAILLE, *geb.* VAN WAGENINGEN:
Voor de Cholera-patiënten van N. N. 12 ½ fleschjes Margeau Medoc Wijn.

Bij Mevr. de Wedw. DIJXHOORN, *geb.* VAN DER LOEFF:
5 Kinderhoedjes.

Bij Mevrouw de Douairière VAN SWINDEREN, geb. Baronnesse THOE SCHWARZENBERG EN HOHENLANSBERG:
Van N. N. een pakje met rood cachet, voor den derden keer, waarin 3 rijksdaalders *f* 7-50, met opschrift: ten behoeve der cholera-lijders.

Ook voor bovenstaande GIFTEN betuigt de COMMISSIE aan de MILDE GEVERS en GEEFSTERS haren HARTELIJKEN DANK. — GRONINGEN, 27 September 1849.

Bij afwezigheid van den Thesaurier,
namens dezelve:
A. ZEPER.

, De **VEREENIGING** van **JONGE DAMES** betuigt door dit Blad haren DANK voor de aan die VEREENIGING toegezondene **MANUFACTUREN** en **GELDEN**, en heeft daarvan de navolgende KLEEDINGSTUKKEN vervaardigd en aan de **COMMISSIE** voor de **CHOLERA-ZIEKEN** ingezonden:

41 Rokken, 65 Boezelaars, 1 Kapertje, 1 Dekentje, 1 Borstrokje, 6 Wollen Slaapmutsen, 8 blaauwe Slaapmutzen, 6 Onderlijfjes, 6 Broeken, 9 Nachtponnetjes, 11 Dassen, 29 paar Kousen, 29 Jakken, 38 Kalotjes, 30 Jurken, 51 Hemden en 100 Doeken.

VERGADERING der AFDEELING *WINSCHOTEN* van het *NED. ZENDELINGGENOOTSCHAP*, op MAANDAG, den 1sten OCTOBER 1849, des namiddags te twee uur, ten Huize van E. VAN DIJK, te *Winschoten*.

J. SINNINGHE DAMSTÉ, PZN.,
Secretaris.

De **PREDIKANTEN-VEREENIGING** houdt hare **HERFST-VERGADERING** op DINGSDAG, den tweeden October 1849, op gewone plaats en uur.

De onderwerpen, die besproken zullen worden, zijn hoofdzakelijk:

De Vereeniging der Protestanten in Nederland.

Toelichtende mededeeling over hetgeen de Synode ten aanzien van het gerevideerd Reglement besloten heeft.

Wat de ondervinding ons leert van de vatbaarheid en het standpunt der hoorders ten platten lande, om waarlijk nut te hebben van de thans meest gebruikelijke wijze van Evangelieprediking.

Het belangrijke van het huisbezoek, vooral in onzen tijd, en de wijze, waarop het behoort te geschieden.

Wat de predikanten doen kunnen, om het kerkgezang meer stichtelijk te maken.

Hoe het catechizeren in verband te brengen met den gang van het kerkelijk jaar.

De noodzakelijkheid eener Christelijke inwendige zending.

, Het **BESTUUR** van het DEPARTEMENT GRONINGEN van de *MAATSCHAPPIJ VAN NIJVERHEID*, te *Haarlem* gevestigd, maakt thans bekend, dat de in de maand JUNIJ l.l. voorloopig aangekondigde VOORLEZINGEN *over de beginselen der Volkshuishoudkunde* door den Hoogleeraar Mr. C. STAR NUMAN, een' aanvang zullen nemen op MAANDAG, den 8sten October aanstaande, des morgens van 12½ tot 1½ uur, in het CONCERTHUIS; en aldaar, den Academischen Vacantietijd uitgezonderd, om de veertien dagen zullen worden voortgezet, tot en met de maand MAART aanstaande.

De TOEGANG tot deze VERGADERINGEN staat vooreerst open voor ieder LID van het DEPARTEMENT of van de MAATSCHAPPIJ. Het zoude echter aan het BESTUUR en den SPREKER, om meer dan eene reden, zeer aangenaam zijn, indien de LEDEN, die ze mogten willen bijwonen, hunne NAMEN teekenden op eene LIJST, welke daartoe van HEDEN af tot aanstaanden VRIJDAG in het CONCERTHUIS gereed zal liggen.

Voorts noodigt het Bestuur tot deze bijeenkomsten allen uit, die belang stellen in de Wetenschap, welke de beginselen ontvouwt *van de welvaart der Volken.* Zij kunnen zich daartoe vervoegen bij den ondergeteekende, Secretaris der Maatschappij. De hoorders, die geene Leden van het Departement zijn, betalen de som van *f* 2,00, welke in de eerste plaats moet dienen tot goedmaking van eenige noodige kosten.

Het Bestuur voornoemd:
G. A. STRATINGH,
Secretaris.

GEBOORTE-, HUWELIJKS- EN STERFBERIGTEN.

, Heden beviel van een' ZOON F. DE VRIES, geliefde Echtgenoote van

A. A. DITT.

MEPPEL, 23 September 1849.
Eenige kennisgeving

, Mijne Echtgenoot S. M. E. H. ZUIDEMA beviel heden ontijdig van een' dooden ZOON.

GRONINGEN, 25 September 1849.

L. DE JAGER.

Eenige kennisgeving.

, Heden beviel mijne geliefde Echtgenoote ANNETTE GEERTRUIDA KUTSCH van eenen wélgeschapen ZOON.

NOORDBROEK, 26 September 1849.

A. J. HAMERSTER.

, Mijne geliefde Echtgenoote W. A. NIJSINGH beviel heden van een' wélgeschapen ZOON.

ASSEN, 27 September 1849.

J. T. HOMAN.

Eenige kennisgeving.

, GRONINGEN, 27 September 1849. Getrouwd:
Jonkheer *Mr.* **P. POLMANN GRUYS**
en
Jonkvrouwe **J. P. LEWE VAN NIJENSTEIN.**
Eenige kennisgeving.

, Op den 20sten Augustus overleed te *Groningen*, aan eene korte, doch hevige ziekte, in den ouderdom van ruim 60 jaren, tot diepe smart harer vijf Kinderen en verdere Betrekkingen, MARIA JACOBA JOHANNA WICHERS, Weduwe van wijlen den Heer Mr. G. DE WAAL.

GRONINGEN, 24 September 1849.
Eenige kennisgeving.

Uit hoofde van buitenlandsche Betrekkingen, is deze eerst nu geplaatst.

, Gaven wij voor zes weken kennis van het voor ons zoo treurig afsterven van onze geliefde Ouders, de wonde, hierdoor bij ons ontstaan, werd heden vergroot, daar het den Alwijzen Bestuurder van alles behaagde onze geliefde oudste Zuster GEESJE BAKKER door den dood van ons te nemen, in den ouderdom van 41 jaren. Hoezeer diep treurende over deze smartelijke verliezen, wenschen wij eerbiedig den Heere te zwijgen.

GRONINGEN, 24 September 1849.

J. G. BAKKER.
Namens mijne Zusters.

, Heden overleed, in den gezegenden ouderdom van 83 jaren en 7 maanden, onze waarde Moeder GRIETJE MEINDERTS, Wedw. S. D. KUIPERS.

BORGER-COMPAGNIE, 25 September 1849.

D. S. KUIPERS.
Uit aller naam.

, **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, heeft uitgegeven en alom verkrijgbaar gesteld:

DE VEREENIGING DER PROTESTANTEN
IN
NEDERLAND,
EN
ENKELE STAPPEN DAARTOE.
EEN BESCHEIDEN WOORD TOT AL ZIJNE GELOOFSBROEDERS,
DOOR
F. KOPPIUS,
Predikant der Hervormde Gemeente te Ham en Fransum.
Prijs *f* **0,50.**

, **K. DE WAARD**, te *Groningen*, heeft uitgegeven: **ONDERZOEKINGEN** OVER EENIGE OORZAKEN VAN DE BEWEGING DER **VOCHTEN** IN HET **DIERLIJK ORGANISMUS**, door *JUSTUS LIEBIG.* Met eene uitslaande plaat. Uit het Hoogduitsch, *f* 1,10.

EXTRACT.

Bij Vonnis, gewezen door de ARRONDISSEMENTS REGTBANK te *Winschoten*, den vierentwintigsten September 1800 negenenveertig, naar behooren geregistreerd, is:

HARMANNUS HENDERICUS BROUWER,

Grossier in Wijnen en Sterke Dranken, wonende te *Oude Pekela*, — verklaard te zijn in staat van **FAILLISSEMENT**, te rekenen van af gezegden vierentwintigsten September, — en benoemd tot REGTER-COMMISSARIS in gezegd Faillissement Mr. **JEREMIAS FREDERIK ABRESCH**, en tot CURATOR Mr. **JACOB MEDER**, Advokaat te *Winschoten.*

WINSCHOTEN, 25 September 1849.

De Curator in voorn. Faillissement:
Mr. J. MEDER.

Ieder, die nog iets te VORDEREN heeft van — of VERSCHULDIGD is aan wijlen den Heer **W. J. VAN HAAGEN**, in leven Boekverkooper te *Groningen*, wordt verzocht daarvan, vóór den 15den October 1849, Opgave of Betaling te doen ten Huize van zijn' Opvolger P. VAN WICHEREN, Hz., Groote Markt, achter het Stadhuis, te *Groningen.*

RIJN- EN IJSSEL-STOOMBOOTMAATSCHAPPIJ.

DIENSTREGELING voor de maand OCTOBER 1849

Van *KAMPEN* op *AMSTERDAM*, ZONDAGS, DINGSDAGS en DONDERDAGS, 's middags te 12 uur.

Van *AMSTERDAM* op *KAMPEN*, MAANDAGS, WOENSDAGS en VRIJDAGS, 's morgens te 8 uur.

De **DILIGENCE** van *Groningen* op *Zwolle* en *Kampen*, in correspondentie met de **STOOMBOOT** van *Kampen* op *Amsterdam*, vertrekt des MAANDAGS, WOENSDAGS en ZATURDAGS, des avonds te 11 uur, van het Logement *de Nieuwe Munster*, bij C. A. FRIGGE; — terwijl de Reizigers zoo vroegtijdig te *Amsterdam* aankomen, om met den laatsten spoortrein naar *Haarlem*, *Leiden*, *'s Gravenhage* en *Rotterdam* te kunnen vertrekken. — Voorts loopt deze Dienst direct door naar *Deventer*, *Arnhem* en *Nijmegen*, en komt te *Arnhem* aan vóór het vertrek van den DERDEN TREIN.

POSTWAGENDIENST.

Verandering van uur.

Te beginnen met den 1sten OCTOBER a.s., zal de **POSTWAGEN** van den ondergeteekende van *GRONINGEN* vertrekken ALLE MORGENS te *half negen*, en van *LEEUWARDEN* ALLE MORGENS te *negen* uur, den Weg te berijden binnen de zes uren, zonder onder weg van Wagens te verwisselen.

De KANTOREN zijn: te *Groningen*, bij den Heer BUWALDA, *Hotel des Pays-Bas*; te *Buitenpost*, bij A. VAN DER WAL, in de *Nieuwe Herberg*, en te *Leeuwarden*, in het Logement *de Posthoorn*, bij

E. VAN DER WAL,
Ondernemer.

NB. De VRACHT voor ieder' Persoon is voor de geheele Route met **65** Cents verminderd, en alsdan gesteld op **DRIE GULDEN.**

POSTWAGENDIENST OP LEEUWARDEN.

ONDERNEMER ***C. WITTEVEEN, C.Zn.***

Aan het REIZEND PUBLIEK wordt bij deze herinnerd, dat, te beginnen met den 1sten OCTOBER, de **POSTWAGEN** van *GRONINGEN* op *LEEUWARDEN*, ALLE MORGEN vertrekt, voor het Logement *DE ZWAAN*, in de Oosterstraat, te 7½ uur, en binnen zes uren overrijdt; — dat dezelve correspondeert met andere MIDDELEN van VERVOER door *VRIESLAND*, onder weg ten gerijve van de Passagiers de GESCHIKTSTE PLEISTERPLAATSEN heeft, en de VRACHTPRIJZEN zeer moderaat zijn gesteld, uit welken hoofde men deze Dienst vermeent te durven aanbevelen.

Winterdienst.

De **POSTWAGEN** van *GRONINGEN* op *ZUIDBROEK* begint op den 1sten October weder om HALF ACHT van *GRONINGEN* te rijden, en zal dan ALLE DAGEN doorrijden over *WINSCHOTEN* en *NIEUWE SCHANS* naar *LEER*, in onmiddellijke correspondentie op *Oldenburg*, *Bremen*, *Hannover* en *Hamburg.*

Nadere informatiën zijn te bekomen bij den Heer H. VAN DER LAAN, te *Groningen*, en te *Zuidbroek* bij den Ondernemer G. MONKHOST.

Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op **HEDEN**, VRIJDAG, den 28sten Sept. 1849, des namiddags te 2 uur, ten Huize van den Kastelein D. BOLT, buiten de Steentilpoort, te *Groningen*, publiek worden verkocht: **Vier uitmuntende WERKPAARDEN**, toebehoorende aan B. LAMMERS.

GROOTE VERKOOPING VAN MANUFAKTUREN,

op regterlijk bevel.

Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op WOENSDAG, den 3den October 1849, des voormiddags te 10 uur, en vervolgens, publiek worden verkocht: Al de **MANUFAKTUREN**, **VEREN**, **BEDDEGOEDEREN**, **200 ONDERBROEKEN** en eenige **MEUBELAIRE GOEDEREN**, waaronder 18 SPIEGELGLAZEN, alles voorhanden in en behoord hebbende tot den **WINKEL**, door de Gebroeders BRUCE & COMPAGNIE gehouden, in de Behuizing, staande tusschen de Beide Markten, te *Groningen.* Deze Verkoop zal plaats hebben naar de volgorde van den van de Goederen gemaakten CATALOGUS, die tegen betaling van 25 Cts., ten Huize van Verkoop, van af den 17den dezer, zal zijn te bekomen. — De Goederen zullen door de Gegadigden kunnen worden bezigtigd op MAANDAG en DINGSDAG, den 1sten en 2den October e k., des voormiddags van 10—1 en des namiddags van 3—5 uur, op vertoon van den Catalogus, welke als Bewijs van Toegang zal gelden.

, Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op DONDERDAG, den 4den October 1849, des avonds te 7 uur, ten Huize van de Erven EEKHOFF, Tz., aan de Groote Markt aldaar, publiek worden verkocht:

I. Eene GROOTE **SCHEEPSTIMMERWERF**, met ruime SCHUUR, BEHUIZING en verdere ANNEXEN, **HET HOOFD** genoemd, geteekend P 242 V, staande en gelegen buiten het Kleine Poortje te *Groningen*, wordende door P. LUGTHART bewoond en gebruikt.

II. Eene BEHUIZING met OPENE PLAATS en TUIN er achter, get. X 191 V, staande en gelegen Noordzijde op de Nieuwstad te *Groningen*, door wijlen D. BUDDE bewoond geweest.

III. Eene HALVE TREKSCHUIT, geteekend no. 5, varende van *Groningen* op *Stroobos vice versa*, met het aandeel in de BARGE en verdere ANNEXEN.

IV. Eene nette en nieuw vertimmerde BEHUIZING, get. G 212 V, met fraaijen TUIN er achter, staande en gelegen Oostzijde in de Nieuwe Boteringestraat, te *Groningen.*

Alles om te aanvaarden den 1sten November 1849. Te bezien daags vóór en op den Verkoopdag van 2—5 uur.

, Ten overstaan van Mr. **W. LAMAN TRIP**, Notaris te *Groningen*, zullen, ten verzoeke van de eerste hypothekaire Schuldeischers, op WOENSDAG, den 17den October 1849, des avonds te 7 uur, ten Huize van de Erren J. EEKHOFF, T.z., aan de Groote Markt, alhier, publiek worden verkocht:

I. Eene wél doortimmerde BEHUIZING en HOF met mandeeligen GANG, op Schoolholm, te *Groningen*, gemerkt Z 283 V, en bewoond door den Mr. Timmerman J. BODEMAN.

II. Negen nieuwsgetimmerde WOONKAMERS, nog ongenommerd, met OPENE GRONDEN en eenen TUIN, in de Kruidstraat, te *Groningen*, toebehoorende aan den Mr. Timmerman H. BELGRAVER.

Nadere informatiën zijn ten Kantore van opgenoemden Notaris te bekomen.

VRIJDAG, den 5den October

1849, des namiddags te 2 uur, zal, vóór en in het NIEUWE VERKOOPHUIS in de Oosterstaat, worden verkocht: Een nette nagelaten **INBOEDEL**, bestaande in MAHONIEH. CHIFFONNIÈRE, DITO LINNENKAST, OVALE en THEETAFELS, STOELEN met ZWARTE en ANDERE ZITTINGEN, ENGELSCHE LAMPEN, KACHEL, OUD PORSELEIN en VLOERKLEEDEN, BEDDEGOED en verder HUISHOUDELIJK GOED. — Te bezien Donderdag bevorens, des namiddags van 2—5 uur.

FIRMA **Steen & Comp.**

BOELDAG,

ten overstaan van den Deurwaarder **J. HO... MAN**, op DINGSDAG, den 2den October 1849, des namiddags te 2 uur, in het GEMEENTEHUIS te *Niekerk*, van 18 stuks **RUNDVEE**, toebehoorende aan J. HOVING.

BOELDAG TE LELLENS.

Ten overstaan van den Deurwaarder **GLAS** zal, op DONDERDAG, den 4den October 1849, (en *NIET* op den 1sten, zoo als vroeger is geannoneerd), des namiddags te 2 uur, bij den HUIZE *LELLENS*, **BOELDAG** worden gehouden van **31 puik vette zware KOEIJEN** en **30 LAMMEREN.** — Kunnende dit **VEE** in de WEIDE BLIJVEN.

IN DE WILP.

De Notaris **TADEMA**, te *Oosterwolde*, zal, op ZATURDAG, den 6den October 1849, des middags te 12 uur, ten Huize van PIETER EISES BOONSTRA, Tapper in de *Friesche Wilp*, en ten verzoeke van ALLE AUKES DE BOER, krachtens onherroepelijke Volmagt, veilen en provisioneel verkoopen:

I. Een overdekt gewegerd **SCHUITJE**, *DE JONGE ANDRIES* genoemd, groot 10 Tonnen, met ZEIL en TREIL, zoodanig in de Wilp is liggende; en

II. Eene **HUIZING** met aangemaakten GROND en HEIDEVELD, groot ongeveer 2 Bunder, in *de Wilp*, onder *Murum*, in 2 perceelen. — Alles in gebruik geweest bij en nagelaten door wijlen BERNARDUS BERENDS STEENEKER. Breeder bij Biljetten omschreven.

LEEST HIER!

De ondergeteekende, als daartoe door de GECOMMITTEERDEN van het **KIELSTER VERLAAT** geautoriseerd, presenteert voor den tijd van twee en een half jaar **TE HUUR**, om op den 1sten November aanstaande te aanvaarden: Het **KIELSTER VERLAAT** met de daarbij behoorende **BEHUIZING** en **TUIN.**

De gadingmakenden gelieven zich bij den ondergeteekende te vervoegen.

KIEL-WINDEWEER, 27 September 1849.

N. DEEN.

UIT DE HAND TE KOOP,

om dadelijk of den 1sten November te aanvaarden, eene nette **BURGER BEHUIZING** met VERTREKKEN, KELDER, KEUKEN, OPEN PLAATS, POMP en REGENBAK. Te bevragen bij J. VEERSEMA, in de Hofstraat.

TE HUUR,

om dadelijk of November te aanvaarden: Eene **BOVENWONING** met vrijen opgang, Noordzijde de Spilsluizen, op den hoek van de onbeplante Ossenmarkt.

TE HUUR:

Een roijale **WOONKELDER** met naastbijgelegen **BERGKELDER**, op den hoek van de O. Ebbingestraat, onder den Apotheker DE ZAAIJER; om dadelijk te aanvaarden. Te bevragen bij S. J. OPPENHEIM, Akerk.

De ondergeteekenden maken bij deze aan hunne geëerde Begunstigers bekend, dat zij den prijs der **ZEEP** op heden *f* **2—00 PER TON** VERHOOGD hebben, en is deze tevens dienende tot eenige en algemeene kennisgeving.

GRONINGEN O. PEKELA GRONINGEN HOOGKERK	28 Sept. 1849.	A. ZEPER. J. H. ZUIDERVEEN. J. CARDINAAL. STRATINGH & TEN CATE.

Een **GRUTTERSLEERLING**, zijn Vak grondig verstaande, door toeval buiten betrekking, wenscht weder geplaatst te worden. — Adres, met gefrankeerde Brieven onder letter P, bij den UITGEVER DEZER.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

gedaan te *Groningen*; medegedeeld van wege het Genootschap: *Ter bevordering der Natuurkundige Wetenschappen.*

SEPTEMBER 1849.

DAGEN.	BAROMETER op 0°.			THERMOMETER.			VOCHTIGHEIDS-TOESTAND.			WINDSTREEK.			LUCHTGESTELDHEID.		
	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 u.	2 u.	8 u.	8 u.	2 u.	8 u.	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 uur.	2 uur.	8 uur.
16	767,77	766,94	766,35	14,8	20,6	14,8	0,86	0,73	0,88	N.O.	O.N.O.	N.O.	betrokken	bewolkt	bewolkt
17	765,55	765,83	765,39	13,8	14,5	10,5	0,87	0,84	0,87	N.	N.	W.	»	regen	regen
18	762,00	763,22	765,65	10,8	15,2	13,2	0,87	0,78	0,87	W.	»	N.W.	bewolkt	bewolkt	betrokken
19	767,69	768,29	768,96	13,2	14,5	13,0	0,87	0,79	0,83	N.N.W.	N.t.W.	N.t.W.	betrokken	betrokken	»
20	768,67	767,00	768,17	13,8	13,7	10,8	0,91	max.	0,89	»	N.	O.N.O.	bewolkt	regen	bewolkt
21	770,52	770,06	770,26	12,0	18,0	13,8	0,94	0,81	0,92	O.N.O.	O.N.O.	»	betrokken	betrokken	helder
22	771,07	767,67	768,15	10,3	15,1	10,2	0,82	0,67	0,89		O.N.t.O.	O.N.t.O.	helder	bewolkt	»

Te Groningen, bij C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, Boekdrukker.

BIJVOEGSEL

tot de *Groninger Courant van den 2den October* 1849, *no.* 79.

(*Vervolg der Nieuwstijdingen.*)

AMSTERDAM, 29 September.

Heden is hier het berigt aangekomen, dat de stoomboot *Willem I* op den 8sten September te Parlermo is gearriveerd. H. K. H. de Prinses *Marianne der Nederlanden* zou van daar spoedig de reis naar *Jaffa* over Messina voortzetten.

LEIDEN, 27 September.

Heden is hier de Tentoonstelling van wege de Hollandsche Maatschappij van Landbouw op den Doelen geopend. Er was een groote toeloop van bezigtigers, zelfs uit verwijderde plaatsen; ook Z. K. H. Prins *Frederik der Nederlanden* vereerde de Tentoonstelling met zijne tegenwoordigheid, en waarlijk zij verdient het in alle opzigten. Eene zeer groote menigte voorwerpen, zoo tot den akkerbouw als tot de veeteelt, tot zuivelbereiding, houtteelt en bloemkweekerij betrekking hebbende, zijn er ingezonden; het aantal nommers, waaronder zij in de Naamlijst vermeld staan, bedraagt ongeveer acht honderd, waartoe blijkens de lijst een getal van ruim twee honderd inzenders het hunne hebben bijgedragen.

Van den 29sten. Heden, de derde dag der zoo druk bezochte Tentoonstelling der Maatschappij van Landbouw, was voornamelijk tot bezigtiging van het vee bestemd. De toevloed van bezoekers was nu nog veel grooter, daar de marktdag bij honderden van landlieden uit de Rijnlandsche dorpen had uitgelokt. Men heeft in twee uren tijds meer dan 3000 personen geteld. Er was een keur van paarden, hornvee, schapen en varkens, uitmuntende door schoone vormen of forsche ligchaamsbouw of zwaarte of andere bijzondere eigenschappen; zoodat de Tentoonstelling ook ten opzigte van de veeteelt hoogst belangrijk was.

Onder het vee is o. a. een os te zien, geboren den 6den Maart 1844, wegende ongeveer 3500 ponden. Dit schoone dier, hetwelk ieders aandacht trok, behoort aan *Rooke Schrijver*, te Hillershoek.

ASSEN, 27 September.

Als eene bijzonderheid kan men melden, dat te Havelte een jager op één' dag 9 hazen en 9 patrijzen heeft geschoten.

GRONINGEN, 1 October.

Heden morgen werd alhier voor het provinciaal geregtshof, in hooger beroep, behandeld de zaak van A. v. D. S., beschuldigd van moedwillige mishandeling van den heer V. OECKELEN, wonende te Harendermolen, en te dier zake den 20sten Augustus l.l. door de arrondissements-regtbank alhier veroordeeld tot gevangenzetting voor den tijd van drie maanden, 10 gulden boete, alsmede in de kosten van het regtsgeding en voorts tot betaling van *f* 80 aan de beleedigde partij voor de geledene schade. — De uitspraak van het hof is bepaald op aanstaanden Maandag, den 8sten October, des voormiddags te tien uur.

— Heden heeft alhier de zesde en laatste paardenmarkt van dit jaar plaats gehad. Het getal paarden, dat ter verkoop werd aangeboden, was gering en bestond alleen uit jonge en werkpaarden; de prijzen waren tamelijk, maar de verkoop was slap

— Bij den archidiaken der Nederduitsche Hervormde gemeente is in dank voor de armen dier gemeente ontvangen, van de gezamenlijke weezen in het *Burger Weeshuis*, eene som van *honderd guldens*, zijnde de opbrengst eener verloting van door hen vervaardigde handwerken. Was deze milde bijdrage tot ondersteuning der behoeftigen welkom, omdat zij eene belangrijke steun aan de kas verstrekt, zij was dubbel welkom, omdat zij het bewijs oplevert, dat de gevers de voorregten, die zij boven vele anderen genieten, dankbaar erkennende, gaarne zooveel in hun vermogen is willen bijdragen, om de ellende van minder bevoorregten te lenigen.

Nog zijn bij den archidiaken ontvangen als restanten van de buitengewone kollekte van den 20sten September: van den heer D. *f* 5,00; van N. N. *f* 1,00; van den heer W—G. *f* 5,00; van den heer S—S. *f* 2,50; van den heer W—S. *f* 15,00.

— Zaturdag laatstleden is te Noordhorn eene harddraverij gehouden, waarbij door den kastelein STUIT als prijs was uitgeloofd eene fraaije zilveren tabaksdoos; 8 paarden namen hieraan deel, zijnde de prijs behaald door het rood schimmel blespaard van de wedw. ROSEMA, van Niekerk, bereden door haren zoon H. ROSEMA.

Te Leeuwarden had dien zelfden dag wederom eene harddraverij plaats. Veertien der beroemdste harddravers, daartoe uitgenoodigd, betwistten elkander den prijs, bedragende de som van *f* 60, welke door onderlingen inleg van heeren liefhebbers was bijeengebragt; hij werd behaald door het bruine langst. merriepaard *'t Haasje*, toebehoorende aan den heer M. D. ANNEMA, te Ried, en bereden door den pikeur HUGO WIJBENGA. De premie, bedragende eene som van *f* 25, werd behaald door het zwarte langst. merriepaard *de Plukker*, toebehoorende aan den heer A. VAN DER HOOP, van Amsterdam, bereden door deszelfs pikeur ARIE HOUTMAN.

Wij vestigen de bijzondere aandacht onzer lezers op den voor onze Hoogeschool, onze Stad en Provincie zoo belangrijken inhoud van het ons toegezonden artikel en hierachter geplaatst als eerste stuk onder de ingezondene. Wij onthouden ons op dit oogenblik van elke verdere opmerking dienaangaande, en doen heden slechts de daadzaken spreken, ons overtuigd houdende, dat ieder welgezind Groninger daarvan met de levendigste belangstelling zal kennis nemen.

Ter oorzake van de velerlei gissingen en verkeerde voorstellingen, waartoe het besluit der Ministers om gezamenlijk hun ontslag te vragen, aanleiding heeft gegeven, hebben zij van den Koning de vergunning gevraagd, om het door hen aan Hoogstdenzelven ingediende adres, waarin hun verzoek vervat was, openbaar te maken; Z. M. heeft daartoe Zijne toestemming verleend. Dat adres is van den volgenden inhoud:

's Gravenhage, 18 *September* 1849.

AAN DEN KONING!

Het is een onmiskenbaar vereischte van den constitutionelen regeringsvorm, dat er zamenwerking besta tusschen de regering en de volksvertegenwoordiging tot één doel. Zonder daadwerkelijk gemeen overleg tusschen die beide groote takken van het staatsbestuur, is de regering krachteloos, de vertegenwoordiging onvruchtbaar.

Die zamenwerking en dat gemeen overleg moeten steunen op wederzijdsch vertrouwen; waar dat vertrouwen ontbreekt, of waar het zich niet werkdadig vertoont, mist de regering het noodige leidingsvermogen en zij kan niet beantwoorden aan hare taak. De eerste en grootste belangen van den staat zijn alsdan aan onzekerheid prijs gegeven.

Waar zoodanige toestand, hoe dan ook, is geboren, behoort het middel te worden aangegrepen om hem te doen ophouden.

Met deze beginselen, Sire, hebben Uwer Majesteits ministers zich de vraag voorgesteld wat pligtbesef van hen vorderde in den toestand, waarin het ministerie zich geplaatst vindt bij de geopende nieuwe zitting van de Staten-Generaal.

De veelvuldige afwisselingen, die zich bepaaldelijk sedert de aftreding van den heer *Donker Curtius* als minister van justitie in een zeer kort tijdsbestek bij het ministerie hebben voorgedaan, hebben, ofschoon alle vreemd gebleven aan zijne beledene en volstandig gevolgde regerings-beginselen, haren eigenaardigen invloed uitgeoefend op de kracht der regering zoo naar buiten als in zich zelve.

Het is Uwe Majesteit bekend hoe mannen van erkende bekwaamheid en talent en van beproefde vaderlandsliefde, daartoe aangezocht, zwarigheid hebben gemaakt om de opengevallen ministersplaatsen in te nemen, niet omdat door hen andere regerings beginselen en inzigten werden beleden, maar omdat zij vermeenden de te dikwerf gebroken krachten van dat ministerie niet te kunnen aanvullen en aan hetzelve dat levensvermogen te geven, dat het behoefde tegenover eene vertegenwoordiging die eerder eene rigting van tegenstand dan van afkeuring der door het ministerie verkondigde beginselen van regering had aangenomen.

Welke ook de oorzaak zij van die rigting van tegenstand, zij getuigt dat het ministerie, zamengesteld zoo als het is, bij een' der takken van de volksvertegenwoordiging niet gesteund wordt door die mate van vertrouwen, die het behoeft om de regering te doen zijn krachtig, zoo als zij behoort, en om haar in staat te stellen de groote taak te vervullen, die haar is opgelegd. Waaraan het gemis van dat vertrouwen zij te wijten, meenen wij niet te moeten onderzoeken, en evenzeer meenen wij ons te mogen onthouden van een onderzoek naar het al dan niet regtmatige van dat gemis. Bij de vraag die wij ons hebben voorgesteld is het genoeg het als een feit te hebben opgeteekend.

In de afgeloopene zitting der Staten Generaal hebben zoovele daadzaken gesproken, dat elk betoog voor Uwe Majesteit mag worden overbodig geacht, en mogten al de omstandigheden van bijzonderen en voorbijgaanden aard aldaar haren invloed hebben uitgeoefend, de vruchteloos aangewende pogingen om aan te vullen wat open was, hebben het bewijs geleverd dat er eene oorzaak, welke dan ook, aanwezig is, die aan het ministerie, in zijne collective zamenstelling, die kracht en dien zedelijken invloed doet missen, die het noodig heeft.

In de thans geopende nieuwe zitting der Staten Generaal moeten de gewigtigste belangen van het getrouwe volk van Nederland worden behandeld; de herziene Grondwet moet in hare gewigtigste bepalingen tot uitvoering worden gebragt.

Uwe ministers, Sire, zouden te kort blijven aan hetgeen zij aan hunnen Koning, aan het Vaderland, en aan zich zelven verschuldigd zijn, indien zij dat nieuwe en gewigtige tijdperk intraden in voortdurend gebroken toestand, en ontdaan van die kracht, die vereischt wordt om met zekerheid vervuld te zien al de behoeften, die, in dat tijdperk, regeling en voorziening vorderen.

Zoo ooit, dan is op dit oogenblik en ten einde niet andermaal een kostbare tijd voorbij ga, de noodzakelijkheid geboren, dat Uwe Majesteit omringd zij van raadslieden, die niet alleen het vertrouwen bezitten van Uwe Majesteit, maar die ook met grond een ondersteunend vertrouwen bij de vertegenwoordiging wachten mogen.

De keuze van die raadslieden, Sire, moet zijn vrij en onbelemmerd; maar naar het eerbiedig oordeel van Uwe tegenwoordige ministers mogt aan geene omstandigheid de geboorte worden geopend, welke de vrijheid van die keuze slechts eenigermate kon beperken.

Deze beide beweeggronden beslisten het gezamenlijk verzoek, dat wij hebben gemeend bij deze tot Uwe Majesteit te moeten rigten, en zij wezen tevens én den vorm én het tijdstip aan, waarin wij vermeenden dat verzoek te moeten brengen voor Uwe Majesteit.

Wij weten, Sire, dat het vereerend vertrouwen van Uwe Majesteit ons in het voortzetten eener moeijelijke en zorgvolle taak geen oogenblik heeft ontbroken; wij weten, dat een opzettelijke strijd over beginselen van regering op het parlementair terrein nog niet is gestreden, wij weten, dat een zoogenoemd votum van ontzegd vertrouwen door de volksvertegenwoordiging niet is uitgebragt, wij weten, dat afwisselende handelingen van de Tweede Kamer der Staten Generaal een kenmerk van onbestendheid hebben gedrukt op hare verhouding jegens het ministerie, — maar wij hebben acht geslagen, vooral daarop, dat die verhouding zich niet heeft gekenmerkt door het vertrouwen en de ondersteunende medewerking, die thans meer dan ooit gevorderd worden, om de dringendste behoeften der natie bevredigd en hare dierbaarste belangen verzekerd te zien.

Die omstandigheden, Sire, gevoegd bij haren gebleken invloed ter verijdeling van elke poging tot genoegzame aanvulling en herstel der gebroken krachten van het ministerie, heeft ons eenen pligt opgelegd, geboden door hetgeen wij aan Uwe Majesteit en aan de belangen van de regering en van de natie achtten verschuldigd te zijn.

Het ministerie, in zijne tegenwoordige collective zamenstelling te doen voortleven, zoude in de schatting van Uwer Majesteits ministers een beletsel doen aanwezig blijven, dat eene regelmatige en krachtige opbouwing konde in den weg staan.

Ten einde dat beletsel volledig op te ruimen, hebben wij gemeend, bij het pas geopend zijn van eenen nieuwen tijdkring voor de werkzaamheden van de volksvertegenwoordiging, voor Uwe Majesteit tevens de ruimste gelegenheid te moeten openen tot het doen optreden van een nieuw ministerie, dat beantwoordt aan de behoefte van den tijd en door zijne zamenstelling bouwen kan op die mate van vertrouwen en van ondersteuning bij de beide takken der volksvertegenwoordiging, die voor eenen gewenschten en vruchtdragenden gang van zaken gevorderd wordt.

De hiervoor ontwikkelde beweeggronden, Sire, hebben Uwer Majesteits ministers geleid tot het besluit, om, onder eerbiedige dankzegging voor het door Uwe Majesteit aan hen zoo onverdeeld geschonken vertrouwen, tot Uwe Majesteit te rigten het even eerbiedig verzoek om hen uit hunne respective ministeriële betrekkingen wel te willen ontslaan."

LIGHTENVELT, *Buit. Zaken en Just.* ad int.
J. M. DE KEMPENAER, *Binn. Zaken.*
VOET, *Oorlog.*
VAN BOSSE. *Financiën.*
S. VAN HEEMSTRA, *Herv. e. a. Eered.*
J. A. MUTSAERS. *R-C. Eered.*
E. B. VAN DEN BOSCH, *Kol. en Mar.* ad. int

Door den minister van binnenlandsche zaken is, onder dagteekening van den 29sten September, aan de gedeputeerde staten van de onderscheidene provinciën en van het hertogdom Limburg de volgende circulaire gezonden:

„De uitgaven, die krachtens de wetten van den 30sten Mei 1840 (*Staatsblad* no. 16) en den 9den Julij 1842 (*Staatsblad* no. 21) uit het fonds voor den landbouw hebben moeten worden gedaan, hebben in verband met de vruchtelooze pogingen, om dat fonds door nieuwe bijdragen te stijven, hetzelve zoodanig uitgeput, dat daaruit geene schadevergoedingen wegens verlies van vee meer kunnen worden voldaan, maar het overschot moet worden bestemd tot vervulling der verbindtenissen ten laste daarvan bestaande.

„U Edel Groot Achtbaren hiervan voorloopig verwittigende, heb ik tevens de eer u uit te noodigen, onverwijld orde te willen stellen, dat er van nu af geenerhande last meer worde gegeven tot zoodanige afmakingen van ziek, besmet of verdacht vee, of tot het doen van zoodanige andere verrigtingen, waarvoor tot dusver hetzij schadevergoedingen, hetzij belooningen, van welken aard ook, uit het fonds voor den landbouw zijn verleend of toegelegd geweest, als zullende dergelijke uitgaven uit dat fonds niet meer worden betaald.

„Voor zoover dusdanige lastgevingen en uitgaven van wege de provinciale autoriteiten doelmatig worden geoordeeld, moet het aan die autoriteiten, op het voetspoor van hetgeen onlangs in Friesland heeft plaats gehad, worden overgelaten, om zelven de middelen te beramen, die hares erachtens tot het voorgestelde doel kunnen leiden.

„Inmiddels verzoek ik U Edel Gr. Achtb. tevens de noodige order te willen doen stellen, ten einde de bepalingen der artt. 459, 460, 461 en 462 van het bestaande Strafwetboek, nopens het aangeven en opgesloten houden van besmet of verdacht vee, voortdurend en behoorlijk worden gehandhaafd."

Gedurende de thans aanwezige ministeriële crisis mag niet uit het oog worden verloren, dat Z. K. Hoogheid Prins FREDERIK zich bijzonder aan den tegenwoordigen stand van zaken laat gelegen liggen. Z. K. H. werkt ijverig in zijn kabinet en houdt drukke conferentiën met hoog geplaatste personen. Reeds voor drie weken had Z. H. naar Berlijn moeten vertrekken; maar om het gewigt der tegenwoordige gebeurtenissen is die reis uitgesteld.

(*Zond. Bl.*)

De *Noord-Brabander*, sprekende van het aanhangig wetsontwerp op het lager-onderwijs, protesteert 1) tegen deszelfs atheïstische strekking, door de uitsluiting van alle godsdienstig onderwijs van de scholen; 2) tegen deszelfs vrijheidmoordende strekking, door de bijzondere scholen, die uit eigen fondsen daargesteld worden, aan dezelfde vereischten te onderwerpen als de staatsscholen; 3) tegen deszelfs schreeuwend-onregtvaardige strekking, door het vergelijkend examen voor de onderwijzers en onderwijzeressen verpligtend te maken.

Juist in die drie punten zien velen de onmisbare waarborgen van een goed openbaar volks-onderwijs. (*Nederlander.*)

Naar men verneemt, hebben de heeren L. J. ENTHOVEN te 's Hage en LEO LIPPMANN te Amsterdam hun ontslag ingediend als leden van het hoofdbestuur der Nederlandsche Rijnspoorweg-maatschappij. (*'s G. N. B.*)

Statistiek van Nederlands handel en zeevaart in 1848.

De waarde van den algemeenen invoer is geweest over 1848 *f* 6,442 305 (2 pCt.), en die van den algemeenen uitvoer *f* 16,250,375 (7 pCt.) minder dan in 1847.

Er is minder doorgevoerd in 1848 dan in 1847 voor *f* 14,777,772 (17 pCt.).

Tot verbruik is meer aangegeven in 1848 dan in 1847 voor *f* 12,312,349 (6 pCt.); doch uit het vrije verkeer is minder uitgevoerd voor *f* 1,482,603 (1 pCt.)

De ruimte der ingeklaarde geladene Nederlandsche schepen is 17,156 tonnen, die der vreemde geladene 181,123 tonnen minder in 1848 dan in 1847. — In ballast zijn onder Nederlandsche vlag 33,261 en onder vreemde vlag 28,519 tonnen meer ingeklaard.

De ruimte der uitgeklaarde geladene Nederlandsche schepen is in 1848, 25,367 tonnen meer; die der vreemde geladene, 47,547 tonnen minder dan in 1847. — In ballast zijn onder Nederlandsche vlag 33,261 tonnen en onder vreemde vlag 99.727 tonnen minder uitgeklaard.

In 1848 zijn uit de vaart geraakt 41 schepen, metende 2,952 lasten, doch zijn daarentegen nieuw aangebouwd 126 schepen, metende 10,700 lasten.

De *Steenwijker Courant* behelst het volgend artikel:

Nieuwe Brandstof.

In een vroeger nommer dezer Courant is de aandacht der min vermogende klasse op de bereiding van turf uit *de run* gevestigd, nadat dezelve, door de leerlooijers, tot het bereiden van leder is gebezigd, en welk afval meer algemeen onder den naam van kif bekend is. Sedert is door de zorg van een' der heeren regenten van het armenhuis te dezer stede het gebruik van zaagselpotten in die armeninrigting ingevoerd, in welke bijna uitsluitend *droog gemaakt kif* als brandstof wordt gebezigd. De besparing van turf op deze wijze daargesteld, is buitengemeen groot, terwijl de grootste ketels door die verwarmingstoestellen buitengewoon spoedig tot het kookpunt verhit worden.

Deze voordeelige uitkomsten hebben mij bewogen, om onzen lezers, zoo voor zich zelven als tot aanbeveling aan minvermogenden en liefdadige inrigtingen, op den grooten voorraad van kif opmerkzaam te maken, welke bijna overal om niet kan verkregen worden, en tevens eene korte beschrijving van eenen zoogenoemden zaagselpot daarbij te voegen.

De pot, dien de schrijver dezes dagelijks tot het kooken van water en spijzen bezigt, is van ijzerblik gemaakt, en heeft eene hoogte van 43 bij eenen diameter van 35 Ned. duimen. Boven den bodem is eene opening ter hoogte van 4 en ter breedte van 6 Ned. duimen aangebragt, welke, door middel van eene schuif, naar verkiezing kan geopend of gesloten worden, om het vuur des gevorderd sterker te doen branden of te matigen. Midden in dezen pot plaatst men een' ronden houten stok van 3 Ned. duimen diameter, welke van onderen tegen een' in het lucht- of schuifgat aangebragten aansluit. De pot door middel van eenen zwaren stamper stijf met kif volgestampt zijnde, draait men beide stokken uit denzelven, en laat een kooltje vuur of eenige andere brandstof op den bodem vallen. Door den togt aangeblazen, begint de run dadelijk te rooken, en na weinige minuten met eene zeer heldere vlam te branden.

Een met kif vastgestampte zaagselpot brandt van 12 tot 14 uren. Gedurende dit tijdsverloop kan men achttien emmers water door middel van denzelven tot het kookpunt verwarmen, en bovendien voor de geopende schuif een' aan den kook gebragten pot met soep of pap aan de kook houden. Op een' goed droogenden dag kan men zoo veel kif winddroog maken, dat een als boven omschreven pot gedurende 5 tot 6 weken daarmede kan gestookt worden, naardien een en een halve schepelsmand kif voldoende is om denzelven behoorlijk te vullen. Deze zaagselpotten, of liever de run of het kif veroorzaken weinig of geen rook, geen den minsten stank, en kunnen zelfs met afval uit bezembinderijen, met zaagmeel, turfmolm, afval van hennep, vlas enz. gestookt worden. De kosten van eenen zoodanigen zaagselpot kunnen van *f* 1,80 tot *f* 2,00 bedragen.

Ook potkagchels kunnen tot hetzelfde doel gebezigd worden, maar dan moet men het kif in dezelve zeer vast aanstampen. Uit een landbouwkundig oogpunt, beveelt zich het stoken van run of kif, in plaats van turf, zeer aan, dewijl houtasch, vooral die van eikenhout, zeer veel potasch bevat. Deze levert eene zeer krachtige mestspecie op en verdient dus in allen opzigte de voorkeur boven de roode aschspeciën, welke men gewoon is alhier op den akker te brengen, zonder dat het tot heden uit eenig onderzoek gebleken is, in hoe verre deze voor den plantengroei schadelijke bestanddeelen bevatten, welke vele dier soorten eigen zijn.

STEENWIJK, Sept. 1849. W.

Omtrent den oogst in de provincie Drenthe deelt de *Staats Courant* het volgende mede:

De winterrogge kan als zeer voldoende, zoowel ten aanzien van graan als van stroo, worden aangemerkt; de zomerrogge, hoewel minder gewenscht dan de winterrogge, is echter ook goed geslaagd. De haver, meerendeels ingezameld, is, alhoewel veelal niet zwaar van stuk, echter naar wensch geslaagd. De zomergerst is vrij goed uitgevallen. Zeer verschillend is de opbrengst der zandboekweit; op plaatsen, waar dit gewas niet door de nachtvorsten geleden heeft, kan de opbrengst goed genoemd worden; op andere plaatsen, waar dit gewas in het voorjaar door de nachtvorsten is verloren gegaan, en eene omzaaijing heeft plaats gehad, is de oogst nog niet afgeloopen. De veenboekweit is ook zeer verschillend uitgevallen. De vroeg gezaaide is in het voorjaar gedeeltelijk door de nachtvorsten beschadigd, terwijl de later gezaaide nu onlangs veel door de nachtvorsten heeft geleden. Ofschoon zich op het loof der aardappelen in het laatst der maand Julij soortgelijke vlekken als in de vorige jaren hebben gezet, schijnt de knol echter minder door de zoogenoemde ziekte te hebben geleden, althans wordt er geen bederf van eenig belang waargenomen, terwijl men over de opbrengst en kwaliteit van dit gewas tevreden is.

De *Kamper Courant* heeft voor eenige dagen een verhaal uit Utrecht medegedeeld van het levend begraven van een persoon, hetwelk door verscheidene andere dagbladen is overgenomen. — De *Utr. Cour.* berigt nu, dat dit verhaal geheel bezijden de waarheid is. Dit was reeds waarschijnlijk uit de woorden van het verhaal zelve, zoodat wij het dan ook niet overnamen. — En vooral ook daarom nemen wij nooit zulke berigten over, of zij moeten de noodige waarborgen van zekerheid leveren, om dat daardoor denkbeelden en angsten worden verspreid, die niet alleen doelloos en onnoodig, maar bovendien zeer schadelijk zijn.

Ten aanzien van het eenige dagen geleden medegedeelde berigt uit Ooltgensplaat, dat een doofstomme, door de Cholera de spraak zoude hebben teruggekregen, en dat al dadelijk verdacht scheen, — wordt thans van eene officiële zijde de volgende rectificatie gemeld:

Sedert eenige dagen was aan de sluis te Ooltgensplaat een persoon werkzaam, welke door het overige werkvolk voor doofstom gehouden werd; door de heerschende ziekte aangetast, begon die persoon in het eerste tijdperk der ziekte te spreken, hetwelk door het ligtgeloovige volk als een wonder Gods beschouwd werd. De waarheid echter was, dat de persoon zelf de verklaring heeft gedaan, dat hij nimmer doofstom is geweest en steeds goed heeft kunnen spreken; dat hij alleen zijne voorgewende doofstomheid had gebezigd als een middel om des winters gemakkelijker door giften in zijn onderhoud te voorzien. Het wonder heeft zich dus opgelost in eene bedriegerij!

De *Noord-Brabanter* van den 27sten Sept. behelst het volgende artikel: „*Eindhoven*, 24 *Sept.* 1849.

„Heden nacht eclipseerde uit deze stad zekere C. B......, daglooner, armlastig en van van tijd tot tijd bedeeld wordende uit de armenkas van Amersfoort; terwijl, nagenoeg op hetzelfde oogenblik, in dezelfde buurt was verdwenen eene gezonde, frissche jonge meid van 28 jaren, in reeds gevorderden gezegenden toestand verkeerende.

„Tot vergoeding dezer jonge meid is hier achtergelaten de wettige huisvrouw van gemelden C. B. met drie kleine kinderen.

„De gemeente-besturen in het algemeen, en elk ingezeten in het bijzonder worden dus gewaarschuwd tegen de eventuële aankomst dezer brave lieden, waarvan eerlang een klein presentje te wachten is.

„Het navolgende signalement van C. B. *is kort, doch vrij naauwkeurig:* oud ongeveer 36 jaren, doch schijnt veel ouder, lang ruim zes voeten, en is zeer mager, aangezigt rosachtig, zeer pokdalig en dus een type van leelijkheid.

„Hij is voorzien van zijnen trouwbrief en militaire paspoort.

Zegt het voort."

Den 26sten Julij brak te Paramaribo een geweldige brand uit, die een groot deel der stad in de asch dreigde te leggen, doch gestuit is, na drie woonhuizen en twee rijen negerwoningen te hebben vernield. (*N. Rott. Ct.*)

In de eerste weken van het jagt-saizoen vooral is het nooit ten onpas de ongelukken te vermelden, die door onvoorzigtige behandeling van schietgeweer gebeuren. Weder heeft te Noseghem in België een boer, met een geladen geweer spelende, zijn kindje op den schoot zijner vrouw doodgeschoten en de moeder zoo zwaar in den arm gekwetst, dat hij afgezet heeft moeten worden.

Bij de beoordeeling der schilderijen, die ingezonden zijn ter mededinging naar den grooten prijs in de schilderkunst te Parijs, is een bedrog van de zeldzaamste soort aan het licht gekomen. Het opgegeven onderwerp was: „MILO van Crotona, een' boom met de handen willende vaneen rukken, raakt tusschen de opening beklemd, en wordt, alzoo weêrloos zijnde, door de wolven verscheurd." Een der mededingende schilders schijnt die groep door een bekwamer kunstenaar te hebben laten schilderen, en dezelve vervolgens op zijne schilderij te hebben geplakt, waarna hij daar rondom een landschap heeft geschilderd. Veel zorg was besteed om deze bedriegerij te verbergen; maar ongelukkiglijk werd de schilderij in een' zeer helder licht geplaatst, waardoor de aanhechting zeer duidelijk in het oog viel.

Het is bekend hoe zeer LAMARTINE een tegenstander van den tegenwoordigen president LOUIS BONAPARTE plagt te zijn, en juist daarom is des te opmerkelijker de wijze op welke hij zich thans in zijn laatst verschenen werk over dezen uitlaat. „Ik was," zegt hij, „niet persoonlijk bekend met den president, welken de natie, door middel van uw votum aan het hoofd van het uitvoerend bewind heeft gesteld. Ik stelde hem mij voor, zoo als mijne republikeinsche vooroordeelen en de door hem zelven bij het wederzien van zijne vroegere gevangenis te Ham, op zoo edelaardige wijze afgekeerde misslagen zijner jeugd, hem mij voor mijn land deden vreezen, ligtzinnig, onstuimig, eergierig en heerschzuchtig. Ik bedroog mij. De jaren hebben zijnen geest doen rijpen en het nadenken bij hem opgehelderd. Het ongeluk heeft hem verbeterd. Ik heb later den president van de republiek gezien, gadegeslagen en leeren kennen, en aan de waarheid ben ik verschuldigd, te verklaren, dat in hem de man gevonden wordt, die den tegenwoordigen toestand van zijn land en zijne pligten daaromtrent begrijpt, een' staatsman met juisten en helderen blik, met een goed hart, veel praktisch verstand, opregte gemoedelijkheid en van eene bescheidenheid, wars van alle praalzucht. Ik zeg rondborstig mijne meening, ik heb er geen belang bij hem te vleijen, want ik heb niets meer van hem te verwachten dan ieder uwer. Herhaaldelijk in mijn leven heb ik het een of ander afgewezen, nimmer aanzoek om iets gedaan. Maar ik betrouw, dat de republiek gelukkig in hare keuze geweest is en dat zij eenen man gevonden heeft, waar zij dacht slechts eenen naam te zullen vinden. De Voorzienigheid heeft de uitkomst der stembus bestierd."

De *Medical Gazette* behelst een schrijven van den heer BRITTAN, die door microscopische waarnemingen tot het besluit is gekomen, dat zekere levende organismen in een naauw verband met de door Cholera aangetaste of besmette plaatsen staan — [waarvan ook wij reeds in ons voorlaatste nommer melding maakten]. De heer W. BUDD, geneeskundige in het hospitaal te Bristol, heeft nu dit gevoelen in den *Times* ondersteund, naar eigene waarnemingen, en komt bepaaldelijk tot het besluit, dat die voor het ongewapend oog onzigtbare diertjes worden ingezwolgen: 1) door het inademen van de lucht; 2) vermengd met voedsel; en 3) voornamelijk in het drinkwater van besmette plaatsen. Deze diertjes zouden in het darmkanaal eene spoedige en ontzettende vermenigvuldiging ondergaan en dit tot de kwaadaardige ziekte aanleiding geven. Wat er van een en ander zij, de waarnemingen zijn aan den president van den geneeskundigen raad onderworpen. De heer BUDD, op de gegrondheid van zijne meening voortredenerende, gelooft, dat, zoo men de plaag al niet volkomen meester zou kunnen worden, de gevolgen er van zeer verzacht zouden worden. De middelen daartoe zouden zijn: 1) het gif in het ligchaam der aangetaste personen te vernietigen; en 2) zoo veel mogelijk het gif te stuiten. Het eerste zal hij vooral bereiken door eene of andere chemische bereiding; het andere vooral door het gebruik van gekookt of gedistilleerd water, als het eenvoudigste en goedkoopste middel.

De nommering der huizen te Parijs kost aan de stad 100,000 francs. — De kosten der verkiezingen in April jl., zonder het drukken der stembiljetten te rekenen, waren voor Parijs 55,000 fr.

De heldhaftige mevrouw FRANKLIN, die de noordelijke zeeën doorkruist, om haren echtgenoot te zoeken, heeft een gedeelte gekocht van den walvischvaarder *Abram* en eene verhoogde assurantie-premie betaald, om zelve de Johns- en Smiths-baai op te nemen, welke zij vermoedt dat bezocht is door den onverschrokken zeeman, van wien men sedert vier jaren geene tijding heeft. Zij heeft ook eene belooning van 500 £ aan den kapitein beloofd, zoo de togt ook maar tot de geringste ontdekking leidt.

De kamer, die NAPOLEON op St. Helena bewoonde, werd na zijnen dood veranderd in een' paardenstal. Een in dien stal geboren paard is dezer dagen naar Frankrijk overgevoerd door den heer LEONCE LACOSTE, een Fransch koopman op 't eiland Mauricius, die het in Julij j.l., St. Helena aandoende, gekocht heeft van kapitein MASSON, den tegenwoordigen eigenaar van Longwood. Dit paard, hetwelk de eigenaar, zegt men, aan den president der Fransche republiek ten geschenke wil aanbieden, is thans te Boulogne aan Zee; het moet binnen weinige dagen naar Parijs worden gebragt. De heer LEONCE LACOSTE heeft insgelijks den grond, waarin het graf van *Napoleon* was, gekocht voor 55,000 fr.

Wonderlijk snel is het getal dagbladen in Engeland toegenomen:

						vellen druks.	
In	1827	werden	in	Engeland	gezegeld	ruim 27½	millioen.
„	„	„	„	Ierland	„	„ 3½	„
„	1835	„	„	Engeland	„	„ 31½	„
„	„	„	„	Ierland	„	„ 4	„
„	1840	„	„	Engeland	„	„ 54½	„
„	„	„	„	Ierland	„	„ 6½	„
„	1844	„	„	Engeland	„	„ 60	„
„	„	„	„	Ierland	„	„ 6½	„

De vermeerdering bedraagt alzoo in de 10 jaren ongeveer 100 procent.

In 1818 verschenen er in Engeland 447 couranten, waarvan 79 te Londen en 79 in Ierland. Te Londen waren de helft van het opgegeven getal weekbladen, een vorm in Engeland geliefd, wijl het arbeidend publiek op Zondag ruimen tijd heeft tot lezen.

Elke advertentie kost in Engeland ruim 12 en vóór 1833 ongeveer 36 stuivers zegelgeld.

In 1832, vóór de vermindering van het zegelgeld, hadden alle Engelsche bladen te zamen 921,943, thans 2 millioen advertentiën, waarvan de *Times* alleen 1/9 te beurt valt. Dit blad heeft dikwijls dagelijks 1200 advertentiën. De geringste prijs van eene advertentie in eenig dagelijks verschijnend blad te Londen is 3 guldens. Elke regel boven de 4 is gewoonlijk 35 cents. Lange annonces vragen extra-betaling en beslaan zij eene kolom, dan is de prijs daarvan 72 à 166 guldens. Kleine advertentiën, als van dienstboden, die eene dienst zoeken, kosten 24 stuivers.

De eerste advertentie vindt men in de *Onpartijdige Bode*, van het jaar 1649.

In de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, waar geen zegelgeld voor advertentiën wordt betaald, is het aantal daarvan meer dan 10 millioen. Welk een verschil in grootte en inhoud tusschen de *Engelsche Mercurius* van 1588, het *Wekelijks Nieuws* van 1622 en de *Times* en de *Morning Chronicle* van onzen tijd!

Hetzelfde schouwspel biedt de couranten-wereld in Noord-Amerika aan. In 1704 verscheen te Boston het eerste dagblad: *de Nieuwe Bostonsche Brieven* — in 1799 kwam de eerste Engelsche courant in Pennsylvanie, in 1733 de eerste in New-York uit.

En thans verschijnen er in het Engelsch, Duitsch en Fransch 1300!

Tegen de Scheiding van Kerk en School.

Eene boerengemeente vond zich onlangs gedrongen, zich krachtig te verklaren *tegen* de scheiding der School van de Kerk. „Wij hebben," zoo luidde het o. a. in de petitie, gerigt aan de bevoegde overheid, — „eerst voor twee jaren het schoolgebouw vlak in de nabijheid der Kerk gebouwd, en kunnen dus in de scheiding niet bewilligen, dewijl wij geen geld hebben, om de school weder af te breken en op eene andere plaats te laten opbouwen. Wij zijn over het algemeen met zulke nieuwigheden niet ingenomen, en willen daarom van zulk eene scheiding niets weten, maar wenschen integendeel hiermede beschouwd te worden, als ons ten sterkste tegen dezelve te hebben verzet."

[Deze opvatting van „Scheiding van Kerk en School" herinnert ons die andere van eene boerengemeente in Saksen, waar men onder de in het voorjaar van 1848 toegestane „Pressfreiheit" (*drukpersvrijheid*) verstond: de vrijheid om *te mogen pressen*, waarvan men dan ook reeds dadelijk begon gebruik te maken tegen den adel en de groote grondbezitters.]

De jonge Schach van Perzië heeft den grooten vastentijd, dien men Ramazan noemt, in een' tuin, nabij Teheran, doorgebragt. De gezant eener Christelijke mogendheid, eene audientie bekomen hebbende, werd naar de tent van den Schach geleid, maar hoorde op zijnen weg niets dan ijselijke noodkreten; er had namelijk eene openbare executie plaats, waarbij acht mannen onthoofd werden. De gezant moest de beulen op zijde dringen om binnen de tent te komen, waar hij sprakeloos en bleek van ontroering voor den Schach staan bleef. — Met bewonderenswaardige koelbloedigheid vroeg hem de Schach of hij ongesteld was. Toen gaf de gezant luide zijne verontwaardiging te kennen over hetgeen hij gezien had, en gaf den Schach eene schets van hetgeen men zelfs aan het meest despotieke hof denken zoude, over eene zoo bloedige en barbaarsche receptie; immers een christelijk gezant konde verwachten voor een' monarch te zullen verschijnen, en niet voor een' beul. — De Schach boog onder deze regtmatige verwijtingen het hoofd en de eerste minister zeide den gezant, dat zijne woorden gewis een genoegzamen invloed gehad hadden om in het vervolg dergelijke barbaarschheden en schandalen te voorkomen. Het hof van Perzië had overigens nimmer bedoeld het door den gezant vertegenwoordigde hof te beleedigen, door hem getuige der slagting te doen zijn.

In Turkije gaat het tegenwoordig anders. De Sultan teekent slechts met weerzin de bevelschriften tot het executeren van den een' of anderen misdadiger; zeker is het, dat niemand zonder een behoorlijk proces wordt veroordeeld. De pijniging is daarbij afgeschaft. De stokslagenstraf is mede vernietigd en de menschlievendheid schijnt thans bij de Turksche staatkunde de boventoon te hebben.

De staat Chihuahua, in Mexico, heeft, — naar de *Courrier der V. Staten* meldt, — een contract gesloten met verscheidene personen, om den oorlog te voeren tegen de Apaches, een stam van inboorlingen, tegen een' bepaalden prijs voor elken gedoodden of gevangen Indiaan. Onder meerdere aannemers van dit werk, is een majoor CHEVALLEO, uit Texas, die een' prijs bedongen heeft van *f* 500 voor elk hoofd en *f* 600 voor elken gevangene. Hij is dadelijk aan het werk gegaan, en zijn eerste togt is redelijk wel gelukt. Met eene bende van 19 Amerikanen en 5 Mexicanen vertrokken, kwam hij na 8 dagen terug met 9 koppen en 4 gevangenen, uitmakende eene winst van bijna *f* 7000. Alvorens weer uit te rukken, wil hij, schijnt het, zijne strijdmagt vermeerderen, ten einde zijne onderneming te kunnen uitbreiden.

Akademienieuws.

Dezer dagen hebben heeren studenten der Leidsche Hoogeschool in eene Convocatie besloten den aanstaanden verjaardag van de stichting der Hoogeschool uit te stellen. Zoo als men weet, valt die dag op den 8sten Februarij, maar uit hoofde van de weêrsgesteldheid, die tegen dien tijd zeer bar kan zijn, heeft men het geraden geoordeeld de viering van dien plegtigen dag eenige weken later te stellen, als het voorjaarsweêr der plegtigheid meer gunstig kan zijn. Daar de aanstaande verjaardag de twee honderd vijf-en-zeventigste is na de stichting der Hoogeschool, zoo wordt bij behalve door eene schitterende maskerade, die om de 5 jaren gegeven wordt, hoogst waarschijnlijk ook gevierd door eene plegtige promotie van eenige uitstekende doctorandi; welke zeldzame plegtigheid, die slechts om de 25 jaren geschiedt, met alle ceremoniën plaats heeft in eene der Protestantsche kerken.

(Zondagsblad.)

Kerknieuws.

Te URK is beroepen ds. *J. P. van Hall*, vroeger predikant te Cadzand; te MAKKINGA (in Vriesland) de kandidaat *H. D. Ouwersloot*.

Kunstnieuws.

Wij ontvangen van eene geachte hand uit *Emden*, d.d. 27sten Sept., het volgende schrijven, dat wij onveranderd opnemen:

Bosco in Groningen.

„Het strekt mij tot groot genoegen, UE. mits dezen te verwittigen, dat de door geheel Europa vermaarde tooverkunstenaar BARTHOLOMEO BOSCO, uit Turijn, zich sedert Vrijdag den 21sten dezer hier te Emden ophoudt, en reeds verscheidene keeren in privaat-gezelschappen en vereenigingen de sprekendste bewijzen van zijn alom bekend buitengewoon talent heeft afgelegd. Het is geen charlatanerie; neen, de wezenlijke kunstenaar der magie, B. Bosco, is thans binnen onze poorten.

„Zonder twijfel zal het den lezers uwer courant aangenaam zijn te vernemen, dat dezelfde Bosco, die thans hier ieder in verrukking brengt, binnen kort over Groningen naar Amsterdam vertrekt, en bij die gelegenheid insgelijks te Groningen zijne kunststukken zal doen bewonderen.

„Iets over Bosco te zeggen, zoude ik mij niet goed durven vermeten; zijn groote naam is reeds in drie werelddeelen verspreid, en van zijn talent zal weldra nog een ander werelddeel ophef maken, daar Bosco plan heeft, Amerika te gaan bezoeken.

„Met verwondering staart men bij het zien der kunststukken van dezen man, wiens bekwaamheid het non plus ultra in de tooverkunst moet genoemd worden.

„Verscheidene keeren reeds in privaat-gezelschappen getuige van zijne kunststukken, hadden wij gisteren avond het genoegen, in den schouwburg zijn genie te bewonderen, en zullen hem nog tweemaal in hetzelfde lokaal openlijk zien optreden. Inderdaad, men is het zich zelven verpligt, dezen kunstenaar te gaan zien;" enz.

Ook hebben wij nopens den heer Bosco een ander berigt ontvangen, waaruit blijkt, dat al de roem die deze „Tooverkunstenaar" zich sedert 25 jaren in geheel Europa behaald heeft, meer dan verdiend moet zijn. Althans bij zijn jongste verblijf in Hamburg en Bremen, onder anderen, zijn hem, even als nu in Oost-Friesland, dezelfde algemeene toejuiching en deelneming te beurt gevallen, die men hem ook hier met reden durft voorspellen, nu de kunstenaar op zijne reis naar Amsterdam, ook aan Groningen een bezoek wil brengen.

Choleraberigten.

GRONINGEN, 1 October. Van den 27sten September tot heden middag zijn

aangetast	geene
overleden	1 persoon.
hersteld	10 personen.
Alzoo tot nu toe:	
aangetast	1447 „
overleden	698 „
hersteld	742 „
in behandeling	7 „

Te HOOGEZAND is een onder behandeling gebleven Cholera-patient den 25sten overleden.

AMSTERDAM. Volgens officiële opgaaf zijn van den 25—28sten Sept. hier ter stede aangegeven 42, overleden 39 Cholera-lijders, zoodat van den 5den Junij tot en met den 28sten Sept. in het geheel zijn aangegeven 3140, overleden 2077.

HAARLEM. Van den 21sten tot en met den 27sten Sept. zijn 7 personen door de Cholera aangetast, overl. 5. In het geheel van den 31sten Mei j.l. tot en met den 27sten dezer aangetast 438, waarvan overl. 258, herst. 168; bleven in behandeling 12.

SCHIEDAM. Van den 21sten tot en met den 27sten Sept. aangegeven door de Cholera aangetast 5, overl. 1, herst. 8 personen, blijven in behandeling 11 lijders.

DEVENTER. Van den 20sten tot den 26sten Sept. bijgekomen 38 Cholera-zieken, overl. 19, herst. 10, blijvende in behandeling 26.

KAMPEN. Van den 22sten tot den 25sten dezer bijgekomen 3 Cholera-lijders, overl. 1, herst. 8; in behandeling gebleven 12.

ZWOLLE. De Cholera blijft sterk afnemen.

UTRECHT. Van den 25sten tot den 27sten Sept. 5 personen door de Cholera aangetast, 5 overl., 2 hersteld. Van den 27sten tot den 28sten zijn er bijgekomen geene, herst. geene, overl. twee; blijven dus in behandeling 17.

[Bij den burgerlijken stand te Utrecht zijn van den 23 tot den 30sten Sept. geboren 36 kinderen, overleden 30 personen.]

LEEUWARDEN, 29 Sept. Wij zijn in staat gesteld, volgens van goederhand ingewonnen mededeelingen, te berigten, dat men de Cholera als bijna geweken kan beschouwen, en zulks op grond dat er over de geheele provincie slechts nog 24 patienten in behandeling zijn.

DRENTHE. *Assen*, 27 *September*. Van den 23sten dezer tot heden is alhier een Cholera-lijder bijgekomen, 1 hersteld, geen overleden, een in behandeling gebleven; er zijn echter vele gevallen van Cholerine. — Te *Coevorden* moeten sedert Zaturdag vier personen aan de Cholera overleden zijn, en daaronder de fabrikant GELDERMAN. — Van den 18den tot en met den 21sten dezer zijn te *Veenhuizen* bijgekomen 26 Cholera-lijders, 12 hersteld, 8 overleden en 36 nog in behandeling. — Te *Hoogeveen* is den 21sten dezer weder een persoon door de Cholera aangetast, die echter alle hoop op herstel geeft.

Volgens de gedane opgaven zijn in dit gewest van af het ontstaan der Cholera tot heden aangetast 702 personen, waarvan 384 zijn overleden, als: te Anlo 4, overl. 2; te Assen 17, overl. 8; te Coevorden 11, overl. 6; te Diever 3, overl. 2; te Gasselte 3, overl. 3; te Havelte 1, overl. 1; te Hoogeveen 30, overl. 13; te Meppel 124, overl. 85; te Veenhuizen 1ste Gesticht 81, overl. 46; te Veenhuizen 3de Gesticht 313, overl. 160; te Roden 2, overl. 2; te Roderwold 1, overl. 1; te Ruinen 1, overl. 1; te Smilde 107, overl. 53; te de Wijk 3, overl. 1; te Zuidlaren 1, overl. 1. *(Dr. Ct.)*

[De officiële berigten, omtrent de Cholera, van heinde en verre leveren dus het verblijdend resultaat op, dat het getal harer slagtoffers van dag tot dag minder wordt, zoodat de hoop op een spoedig einde van deze ontzettende ramp met eenigen grond gekoesterd mag worden.]

LONDEN, 26 Sept. De sterfte in deze hoofdstad is in de verloopene week aanmerkelijk verminderd. Zij heeft nu 1981 dooden bedragen; in de vorige week 2842. Aan de Cholera zijn nu 839 personen overleden; in de vorige week 1682.

Correspondentie.

Wij hebben uit deze stad, over de post, een ongeteekend klein stukje ontvangen over de verkiezingen in deze stad van raadsleden, doch kunnen het zoo als 't is liggende niet plaatsen.

In het laatste nommer dezer Courant, in het stukje van Appingedam, staat de naam van den eigenaar van het schoonste tuigpaard vermeld als BUSSINGA, moet zijn BUFFINGA.

Ingezonden Stukken.

GRONINGEN, 29 September 1849.

Men verneemt, dat reeds voor eenige maanden door den hoogleeraar SEBASTIAN, in overleg met de andere Professoren der geneeskundige faculteit, wegens zijne vooral door het houden der Anatomie niet gunstige gezondheid, aan het Gouvernement is verzocht, dat een vierde hoogleeraar in die faculteit aan deze hoogeschool mogt worden benoemd: — waartoe genoegzame aanleiding was én in artikel 68 van het Koninklijk besluit van den 2den Augustus 1815, én in de zoo zeer opgehoopte werkzaamheden, waarmede die Professoren hier overladen zijn.

De stedelijke regering, die zoo veel doet tot behoud en den luister der Akademie, nam de bezoldiging van een' te benoemen vierden hoogleeraar voor hare rekening; zoodat het Gouvernement door zulk eene benoeming niet de minste uitgave had te bestrijden.

En toch heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken in dat verzoek, hoezeer door hh. Curatoren allergunstigst ondersteund, gemeend te moeten difficulteren!

Sedert is te *Utrecht* dr. GOUDOEVER aangesteld als vijfde hoogleeraar in de geneeskundige faculteit; men weet niet, op welke voorwaarden.

Men verneemt verder, dat de hoogleeraar SEBASTIAN, wiens gezondheid intusschen een' sterken schok had geleden, zich op nieuw tot het gouvernement heeft gewend, met hetzelfde vroeger gedaan verzoek, dewijl hem het verder waarnemen van al die vakken onmogelijk was geworden; dat weder ten sterkste door Curatoren was aangedrongen: — en nu zegt men, hetgeen waarlijk ongeloofelijk zal schijnen, dat de aanvrage voor de tweede maal van de hand is gewezen!

Nog verneemt men, dat na die tweede afwijzing van een zoo regtmatig en gegrond verzoek, de heer SEBASTIAN stellig en onherroepelijk zijne demissie als hoogleeraar heeft verzocht; en dat dus door dit ministeriëel besluit onze hoogeschool beroofd wordt van een' harer verdienstelijkste mannen.

Wat kan toch den minister wel hebben bewogen tot die handelwijze omtrent de Groningsche hoogeschool, — daar hij hierbij zelfs niet den toestand van 's Rijks schatkist kon voorwenden? — Men mag niet stellen, dat de reden hiervan zouden zijn, om nu reeds te willen handelen in den geest van die drie of vier nieuw benoemde leden van den landelijken stand in de Staten dezer Provincie, die onlangs hunne stem hebben uitgebragt *tegen* het zoo hoogst noodig, belangrijk en nuttig subsidie, te verleenen aan deze zoo karig bedeelde Akademie en aan de landhuishoudkundige school; en die zóó reeds hebben aangewezen, wat men in 't vervolg zal te wachten hebben van geleerdheid, kunsten en wetenschappen!

Zeker is het, dat dit geval een hoogst onaangenamen indruk heeft gemaakt op alle weldenkenden in deze stad; en men zegt, dat het plan bestaat, om zich nu hieromtrent te wenden onmiddellijk tot den Koning zelven.

† † †.

Over den invloed van den sterken drank op de Cholera. Een waarschuwend woord door een' geneesheer. Amst. 1848.

Een woord, regt van pas. Bij al de jammeren, die de jenever kweekt, komt in den tegenwoordigen tijd nog deze, dat hij eene sterke voorbeschiktheid voor de Cholera ontwikkelt, zoodat de grootste drinkers de eerste en zekerste slagtoffers van deze ziekte zijn. Ofschoon nu deze waarheid bij velen reeds lang bekend is, achten wij het nogtans zeer nuttig, dat ze nog eens door een' geneesheer opzettelijk wordt herinnerd. De schrijver van dit boekje bewijst zijne stelling vooral door daadzaken. Om te doen zien hoe overtuigend hij hierin te werk gaat, en tevens den een' of ander', die het stukje niet leest, maar misschien een oog in dit blad slaat, eene ernstige waarschuwing te doen hooren, waarmede hij zijn nut kan doen, deelen wij het volgende uit het boekske mede.

Toen in October 1831 de Cholera zich voor het eerst te Hamburg vertoonde, is het op eene opmerkelijke wijze bevestigd geworden, dat zij het eerst en meest de drinkers aantast. — Het eerste slagtoffer dezer ziekte was zekere bedelaar, een man van 67 jaren, die den 5den October 's avonds ziek werd en den volgenden morgen stierf. Hij was iemand, die sedert 31 jaren een onmatig leven leidde, en groote hoeveelheden brandewijn gebruikte.

De tweede was eene vrouw van 28 jaren, die den volgenden dag ziek werd en na 15 uren bezweek. Zij was in zeer hoogen graad aan het misbruik van sterken drank overgegeven.

De derde, 37 jaren oud, werd op denzelfden dag als de genoemde vrouw aangetast en stierf na 3 dagen. Toen zich de eerste ziekteverschijnselen bij hem openbaarden, was hij dronken. Hij leidde het leven van een' bedelaar, en was dagelijks beschonken.

De vierde kranke, die drie dagen na den eersten werd aangetast, was een man van 34 jaren, die 's nachts te twee uur ziek werd en binnen 8 uren stierf.

Gelijk te Hamburg, zoo had men ook te Altona gelegenheid den verderfelijken invloed van den drank bij de Cholera op te merken, dewijl aldaar, onder de 14 personen, die door de genoemde ziekte werden weggesleept, 8 sterke brandewijndrinkers waren.

Hetzelfde ondervond men in Albany, eene Noord-Amerikaansche stad van 25000 inwoners. Hier telde de Cholera 336 slagtoffers, waaronder slechts 2, die tot het Afschaffingsgenootschap behoorden, ofschoon er in die stad ongeveer 5000 leden der Afschaffing waren. Van de laatsten was dus maar 1 van de 2500 aan de Cholera gestorven; terwijl onder de geheele bevolking 1 van de 60 was bezweken.

Ook in ons Vaderland waren het voornamelijk de jeneverdrinkers, die het eerst voor het geweld der ziekte bezweken. In de Bijdragen tot de kennis en de behandeling van den Aziatischen braakloop in Nederland, uitgegeven door dr. ARNTZENIUS, vindt men daarvan menige opmerkelijke bijzonderheid. Uit Nijmegen berigtte dr. VAN ELDIK: 1) dat van de 5 eerste, aldaar door de Cholera aangetaste personen, 3 à 4 drinkers waren; 2) dat onder 42 Cholera-lijders zich 14 aan den drank verslaafde personen bevonden; 3) dat van deze 14 drinkers 13 aan de ziekte bezweken, en wel meestal binnen eenige uren, terwijl van de overige 28 lijders slechts bij 5 de ziekte doodelijk afliep.

In 's Gravenhage ging het niet anders. Onder de 6 eerste lijders bevonden zich 5 drinkers, die allen aan de ziekte bezweken. — Van 8 volgende in het Choleraliospitaal behandelde zieken, stierven 3 die aan den drank verslaafd waren, terwijl de 5 andere, die matig en geregeld leefden, gelukkig herstelden.

Eindelijk noemen wij nog het voorbeeld van Purmerend, waar in het begin der Epidemie van de 12 aangetasten 4 lijders stierven, die allen dronkaards waren.

Voegen wij hier nog bij, dat op verschillende plaatsen buitenlands, onder anderen te Berlijn en te Hamburg, zoo wel als bij ons te lande, de opmerking is gemaakt, dat Maandag en Dingsdag de meeste ziektegevallen plaats hadden, hetgeen uit den voorafgaanden Zondag of blaauwen Maandag moest worden verklaard, waarop de arbeidende en geringe volksklasse gewoon is zich aan het gebruik van sterken drank over te geven, — dan stemmen wij geheel in met den schrijver van dit boekje, als hij zegt: „dat onthouding van sterken drank een veel zekerder beveiligingsmiddel tegen deze pest is, dan alle mogelijke cordonsliniën en quarantaine-inrigtingen."

Hoort het, gij vrienden van den jenever! en zoo gij u al door geene andere, meer edele gronden laat bewegen, dat dan ten minste de vreeze des doods u afschrikke van het vergif, dat ziel en ligchaam doodt! — En gij allen, die dit leest, het zij u eene nieuwe aansporing, om met al uw vermogen het heilloos gebruik van sterken drank te bestrijden!

Te Groningen, bij C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, Boekdrukker.